

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și
străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA

și
ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi N-rul 1/a
INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrise nu se în-
napolază.

ROMÂNUL

Enigma viitorului.

București, 9 Iulie 1914.

Dureros a fost răsunetul tragediei dela Serajevo, și mai aproape și mai departe, între hotarele monarhiei habsburgice sau peste aceste hotare; — dar mai dureros de cum el s'a repercutat în sufletele românești, n'a putut să fie nicăiri.

Și nu e vorba numai de poporul român din monarhie, a cărui consternare și-a găsit ecoul în manifestările de lealitate, cărora le sună de sigur în mare parte cuvintele împărațeste, adresate tuturor celor ce în acele clipe dureroase „s'au strâns împrejurul tronului cu o credință și un devotament sincer”... — Ci e vorba de nația românească peste tot, e vorba îndeosebi și de Românii din regatul liber al României.

Niciodată ca în vremile noastre, opinia publică din țară n'a fost mai conscientă și mai luminată în ce privește interesele neamului și legăturile, cele omenesti sau cele de evenimente, cari pot mai bine să le cheazășu-lască sau să le îndrumeze într'o direcție sau alta. Niciodată n'a fost prețuită mai la ade-vărata ei însemnătate solidaritatea de neam ce trebuie să ne unească, și aceasta nu numai ca ceva pornit din sentiment firesc și indis-tractibil, ci și ca bineînțeleasă garanție a în-tregei noastre existențe și a viitorului nostru întreg. Și, drept consecință, niciodată nu s'a înțeles mai bine toată însemnătatea pe care omenii sau evenimentele o pot avea pentru noi, ca înrâurire asupra situației în care ne aflăm și a căilor în cari mergem.

Spre arhiducele Francisc Ferdinand nu se întorceau numai ochii plini de speranță ai

Românilor din monarhia austro-ungară, ci spre el se îndreptau privirile încrezătoare și ale aceluia dintre Românii din regat, — și este cu totul covârșitor numărul lor, — cari socotesc în cea mai intimă a lor convingere că legăturile României cu apusul, prin Au-sro-Ungaria, sunt cele mai de dorit pentru politica acestei țări. Și nu era decât firesc că privirile tuturor Românilor convergeau spre bărbatul plin de viață, și după toate preve-derile omenesti cu un îndelung viitor, care avea să ia odată în mâinile sale frânele dom-niei asupra acestei monarhii cu multe po-poare și cu mare menire. Căci o legătură or-ganică strânsă era, și este, între speranțele unora și încrederea celorlalți dintre Români, — legătura care condiționează fără doar și poate alipirea prietenească a regatului ro-mân către monarhia austro-ungară, de re-cunoașterea și respectarea drepturilor ome-nesti, istorice și legale, ale poporului român din acea monarhie.

Un factor puternic, cu care ne obișnui-sem a socoti în ambele aceste direcțiuni, a fost înlăturat din îndrumarea și mersul vre-murilor viitoare, prin fapta brută a descrea-reaților a căror de o sută de ori meritată o-sândire și pedepsire va răsbuna, dar vai! nu va mai putea repara pierderea, golul pro-dus... Ce va urma în loc? — O enigmă este care se ridică brusc în fața noastră, — o e-nigmă a cărei deslegare poate să fie de multe feluri, — și a cărei întârziere chiar, de a fi deslegată, poate să fie grea de primejdii, înă-untru și în afară.

Mai mult poate decât în oricare alt stat astăzi, în Austro-Ungaria suveranul, capul statului are o mare, o covârșitoare înrâurire

asupra mersului trebilor interne ca și asupra orientării politice externe a monarhiei. De aceea la noi este de cea mai mare însemnă-tate a se cunoaște și dispozițiile sufletești, ideile și tendințele de care e condus personal, acela destinat a presida la destinele monar-hiei și ale popoarelor cari o alcătuiesc. — In alte state, pe lângă tradiția ce determină în parte, prin urmările dovedite ca favorabile, politica pe care o continuă șefii statelor, mai este opinia publică, spiritul popular, care vi-ne să o influențeze într'o direcție sau alta; — acest lucru este mai ușor cu puțință în state-le mai mult sau mai puțin unitar-naționale. Dar într'un stat polietic ca Austro-Ungaria, în afară de partea bună și probată a tradiției lăsate de antecesorii, nu mai este decât pro-pria chibzuire a capului încoronat care să vină și să cântărească între postulatele vre-mii, ce se manifestă prea adesea în chip con-tradictoriu între hotarele imperiului său, — și apoi, în legătură cu acestea, să stabi-lească și îndreptarea, sau atitudinea, acestui imperiu față de puterile, mai mari sau mai mici, din afară.

Este supusă, bineînțeles, și politica și ati-tudinea unui suveran austro-ungar înrâuriri-lor vremii și împrejurărilor; — însă fără în-doială că mai mult decât alții el are și puțința de a valora, în această politică și atitudine, ceea ce este în deosebi credință și tendință personală. Iată pentru ce, mai mult decât ori unde aci, împoartă anume și foarte mult *personalitatea* suveranului, — în consecință și a celui sau a celor destinați să-i urmeze în scaunul domniei.

Toate urările noastre, aci și dincolo, au să fie ca spiritul în care își înțelegea menirea

Treptat...

Anton Cehov.

Consilierul Dolbonosov întâmplându-se să fie chemat la Petersburg în afaceri de serviciu, fu invitat la masă într'o seară la prințul Fin-galov. Aci, între altele, spre marea mirare în-țelni pe studentul în drept Stepotkin, care cu ve-o cinci ani în urmă îi meditase băieții.

Între invitați nu avea cunoscuți și de plictî-seală se adresă lui Stepotkin.

— Dta aci... cum... de unde ai picat? — în-trebă el, căscând în pumni.

— Ca și dvoastră...

— Adică, nu chiar așa ca și mine, se bo-sunflă Dolbonosov, măsurând pe Stepotkin. Cu ce vă mai ocupați, cum vă merg afacerile, sau la drept vorbind, vă mai învățati?

— Afacerile, așa și așa. Am terminat cursu-rile universității și am o slujbă în minister...

— Da... hm... ca începător e bine. Și cu ce salar?

— Opt sute de ruble pe an...

— Nimica toată... Nu-ți ajunge pentru tutun, normă Dolbonosov și iarăși îl măsură și se uită desrețuitor la Stepotkin.

— Foarte adevărat că e puțin pentru Peters-burg, dar mai sunt și secretar în administrația

Căilor Ferate de Sud, slujbuită ce-mi aduce încă o mie de ruble pe an...

— Daaa! în cazul acesta de sigur... și mutra consilierului luă o expresie mai binevoitoare...

— Ci dragul meu, prin cine ai ajuns secret rui acelei instituții?

— Foarte ușor — răspunse calm Stepotkin — directorul e bun prieten și vine adesea la se-cretarul de stat Lodkin...

— Dvoastră... sunteți în vizită cu secretarul de stat...

— Aproape zilnic... Sunt însurat cu unica nepoată a secretarului.

— Daaaa... Cu ne-poa-ta secretarului, a dlui secretar... daaa!

Spuneți vă rog... daaa, amintiți-vă, dragul meu domn, mult stimatul meu domn, ce carieră strălucită vă preziceam eu, când încă erați stu-dent, da... da, prea stimată Ivan Petrovici...

— Petre Ivanovici...

— Da, Petre Ivanovici... Și știți, mă uitai a-dineoară și mă gândeam... figură cunoscută... și zic: ia stăi să-l invit pe tânărul amic mâne să luăm masa împreună...

He-he-he. N'are să refuze pe bătrânul...! Imi ziceam în gând. Mâne seară la ora 7. Hotel Eu-ropa No. 33...

Trad. de Gh. D. Belinschi (Soveja).

Carol Francisc Iosif.

„Neues Wiener Tagblatt” publică un foarte interesant articol despre arhiducele moștenitor Carol Francisc Iosif. Autorul articolului e unul dintre cei mai buni cunoscători ai tânărului ar-hiduce.

Arhiducele Carol Francisc Iosif — scrie au-torul — a fost în copilăria lui un băețel nespus de draguț și de prietenos. Constituția lui deli-cată s'a dezvoltat în curând, câștigând prin firea vioaie și familiară simpatia tuturor, cari au avut prilej să-l cunoască. Primind la început instruc-ție la casă, a pus în uimire pe învățătorii lui prin agerimea minții. Cu toate că avea de în-vățat aproape peste puteri, el nu și-a pierdut tem-peramentul afabil și familiar; astfel îl aveau drag toți cei din jurul lui. În etate de 10 ani, ar-hiducele Carol Francisc Iosif a fost înscris la gimnaziul Schotten din Viena. Deși primea in-structie particulară, totuș cerceta cu ceilalți elevi cursurile de fizică și de istorie naturală, fiind instrucția intuitivă și executarea experimente-lor, indispensabile pentru învățarea științelor naturale. Față de colegii de școală era foarte prevenitor și cordial încât aceștia povesteau fără sficiune cu el. Prietenii lui de joc erau pe atunci tinerii conți Wilczek, Auersperg, Draskovich și printul Montenuovo, cu cari făcea dese excursii pe jos în pădurea Wiener Wald, având o deo-sebită pasiune pentru frumsetile naturii.

Ca elev a fost foarte diligent și a făcut exa-

Francisc Ferdinand, să inspire și pe acela căruia soarta i-a impus, mai curând decât se putea crede, una din sarcinile cele mai grele ce vor avea să apese pe umerii omenești în lumea aceasta... Așa va fi oare?

O altă mângâiere pentru dispariția fără de vreme, în sferele cerești, a sufletului nobil și înțelegător ce era marele „prieten al naționalităților”, — nu vom putea avea.

Sașii cer o politică de opresiune. „*Siebenbürgisch Deutsches Tagblatt*”, organul Sașilor guvernamentali, publică un articol semnat de deputatul *Neugeboren*, în care articol se zice: „Intr'un stat cu popoare, ai căror conaționali, în vecini, au organizat state independente, egala îndreptățire, dusă prea departe, ar fi asemenea unei sinucideri. Popoarele acestea trebuie ținute sub un sever control, și sub o puternică presiune, ca nu cumva pe urma dorințelor împlinite să răsară noi tendințe, nerealizabile și periculoase”.

Aluzia ne privește și pe noi, nu numai pe Sârbi. O aluzie, după rețeta cunoscută: te pui și pomenesti pe dracu, ca pe urmă să-ți poți îmbia serviciile împotriva lui, în schimbul unui gras bacșiș... Ne-ar veni să ne supărăm pe Sașii noștri, cari n'au conaționali în statele învecinate, dacă nu am ști prețui cultura lor solidă mai presus de politica lor de cărpaci.

CINISM. Câteva mici epizoade din ședința de ieri a camerei, redată după notițe stenografice:

Tisza: În discursul adineauri rostit, d. deputat (*Andrássy*) a spus de repezite ori, că s'a făcut un păcat de neiertat, sau o neglijență de neiertat, lăsând pe ferictul moștenitor să plece în Bosnia. Apoi, d. deputat nu ține minte, că neuitatul moștenitor nu era supus tutelei sau vegherii nimănui? (Sgomot pe băncile din stânga. Mișcare. S'auzimi!)

V. Sümegi: Asta-i Tisza! (Sgomot).

Prezidentul: Linște domnilor!

Tisza: Avea o înaltă funcție militară. (Sgomot necontentat la stânga. Din dreapta: s'auzimi, s'auzimi!) Astfel era îndreptățit, ba sentimentele lui adânc îl îndemneau să se simtă chiar îndatorat a fi de față la manevre... au fost mulți complici, dar nu atât de mulți, ca să se poată ști înainte, ce va urma. (Sgomot).

Polonyi: Ce dracu mai așteptăm! (Sgomot).

G. Szmeccsányi: Păi, ce vă mai trebuie! (Sgomot).

Prezidentul: Avertizez pe d. deputat...

Tisza: Eu nu sunt responsabil, n'am să mă apăr, decl. Inchipulți-vă situația: Se face un atentat. Nu lsbutește.

menele din clasele gimnaziale inferioare cu rezultat foarte bun. El nu învăța pentru că era constrâns, ci pentru că studiul îi făcea plăcere. Avea o mare predilecție pentru clasicii vechi din cari recita adeseori și era entuziasmat mai cu seamă de ritmul armonios din poezia lui Homer. Terminând clasele gimnaziale în etate de 17 ani el a făcut, un an, studii teoretice militare și apoi cu 18 ani și-a început cariera militară la regimentul 9 de dragoni, pe acea vreme în Bilin.

Ca soldat își făcea serviciul cu multă conștiințioasă și promptitudine secerând laude dela superiorii săi. Cu ceilalți ofițeri dela regiment a trăit foarte prietenește, câștigând simpatiile tuturor. Trebuie remarcat mai cu seamă că arhiducele nu-și alegea prietenii după familia și originea ofițerilor, ci era tot atât de intim și cordial cu ofițerii din familii burgheze, ca și cu cei de origine aristocratică. Vremurile cele mai grele pentru tânărul arhiduce au fost când în 1 Noemvrie 1906 a murit tatăl său arhiducele Otto. El s'a mutat atunci la Praga, unde a trăit până la etatea de 21 ani, adică aproape doi ani, retras cu totul din societate. El și-a făcut în acest timp studiile iuridice. Profesorii lui, aleși dintre cei mai cu autoritate, erau Pfaff, Schmidt și Ulbrich dela universitatea germană iar Goll, Ott și Braff — acest din urmă ajuns ministru mai târziu — dela universitatea cehă.

Implinindu-se timpul de doliu pentru tatăl său, arhiducele se arată iarăși des în societate și cercetează mai cu seamă teatrul însoțit de ofițeri dela regimentul său. Mare plăcere făceau

Mulțimea aclamează, entuziasmată, pe cel scăpați. Se putea oare, ca în aceste momente mîlția să se apuce a alunga pe oameni de pe stradă? (Adevărat! Da, așa e!)

S. Bakonyi: Trebula să o facă! (Sgomot. Prezidentul sună.)

G. Sâghy: Boda o făcea! (Sgomot necontentat).

St. Haller, intrerupe de mai multe ori.

Prezidentul: Avertizez pe d. deputat Haller. (Sgomot la stânga. Dreapta aprobă.)

St. Haller: Ce sentimental! (Sgomot la dreapta).

Tisza: Pe a cui inimă nu o poate mișca chestia asta, eu unui nu-l invidiez. (Aplauze la dreapta. Haller intrerupe).

Prezidentul: Avertizez din nou pe d. Haller. (Sgomot).

Tisza: După întâlul atentat, de unde să bănulescă cineva că vor urma și altele? Dacă atunci s'ar fi curățit stradele, nu s'ar fi aflat nici când, că mai erau puse la cale și alte atentate...

Etc. etc. etc.

Glasuri în pustiu sau glasuri de Casandră? Spicuim câteva voci din presa italiană. Toate ziarele scriu de altfel cam în același ton:

„*Tribuna*”: Este fatalitatea imperiului austriac, că lupta în contra naționalităților se moștenește din generație în generație. Pentru a se pune capăt acestei lupte s'au făurit arme, sisteme, legi — mijloace, desigur, nu prea potrivite de a deștepta mulțămire și simpatii. Armele, sistemele și legile ținesc același rezultat: desnaționalizarea. Trebuie schimbat sistemul, și împreună cu sistemul, trebuie schimbate și armele și legile. Nu se distrug cu puterea naționalitățile, după cum nu se pot distruge cu puterea nici religiile. Intrând în un nou veac, Austria trebuie să își ia osteneală, a nu înmulți pe cei nefericiți, a nu înmulți pe cei revoltați. Să încerce a potoli și a armoniza mai curând, decât a combate sentimentele naționale, asupra cărora are să vegheze, guvernându-le. Moștenitorul, care va urma, să aibă grijă a-și reforma sufletul, în contradicție cu spiritul ce-o să găsească la sfătuitoarii săi oficiali. Astfel va pune pe temelii sigure pacea imperiului, susținută astăzi aproape numai prin marea autoritate și prin marele prestigiu al Monarhului. (Articol semnat de Rastignac!).

„*La Gazzetta di Venezia*”: În urma configurațiunii etnografice, Austro-Ungaria se află în

arhiducelui călătoriile. În 1900 el călătorește prin Bosnia și prin Dalmația, apoi în anii următori prin Ungaria, Ardeal, Tatra și Bucovina. În 1902 făcu o călătorie de studiu mai lungă, prin Franța, interesându-l nu numai Parisul ci și frumusețile ținuturilor pitorești din Bretagne și Savoia. A mai vizitat apoi câteva orașe franceze, ca Lyon și Dijon, precum și unele orașe din Germania.

Noul moștenitor are un deosebit talent pentru limbi. Vorbește afară de limba germană, limbile franceză, engleză, maghiară și cehă. E un isteț călăreț și un excelent vânător, dar nu se poate spune că ar avea vre-o pasiune mai pronunțată pentru careva din aceste distracții.

Îi place mai cu seamă sportul de iarnă, luând parte la toate distracțiile sportive de pe Semmering. Cât de conștiințios își împlinește arhiducele moștenitor datorințele sale, ne arată faptul că în 1905/6 căzând la patinat, atât de nenorocit, încât își frânse un picior, imediat după ce s'a reînșănătoșat s'a prezentat la regimentul său pentru a-și face serviciul.

Foarte greșite sunt părerile, răspândite despre raporturile dintre tânărul arhiduce și unchiul său decedatul Fancisc Ferdinand. Nepotul și unchiul erau legați prin o prietenie și iubire, cari întrec cadrele convenționalismului și îngrozitoarea crimă dela Sarajevo l-a atins în chipul cel mai zdrobitor pe arhiducele Carol Francisc Iosif. Când a primit îngrozitoarea știre noul moștenitor a întârziat mult în apartamentele sale chinuit de o durere mută și vărsând lacrimi amare.

fața unui iredentism sârb și român (??? Red. Românului), care e cu mult mai periculos, pentru viitorul ei, decât iredentismul italian. Dată fiind coincidența de aspirații și de interese comune, și dată fiind totala lipsă de ciocnire a intereselor, nu pare cu puțință o alianță între Italia, Sârbia, România și Rusia? În Italia nimenea nu se gândește la aceasta alianță, dar România caută prietenia Italiei, iar cu Sârbia s'a aliat. Austro-Ungria nu-i iertat să contribuie la strângerea alianței! Noi am fost totdeauna sinceri aderenți ai triplei alianțe, dar să nu se uite, că interesele statelor contrahente nu multă vreme pot să se opună sentimentelor poporului. Și să nu se uite, că necesitățile, cari, la timpul său, ne-au silit a intra în tripla alianță, astăzi nu mai există... (Articol semnat de profesorul A. Pernice).

Contele Czernin își părăsește postul? Ambasadorul austro-ungar la București contele Czernin a plecat ieri după amiază în concediu. Ziarele maghiare lansează în legătură cu aceasta din nou știrea că contele Czernin nu se va mai reîntoarce la postul său. Motivul ar fi că el n'a putut satisface speranțele României și nici cele ale cercurilor competente din Viena, iar vizita țarului la Constanța i-ar fi pecetluit definitiv căderea.

Campania purtată de șovinismul maghiar împotriva activității contelui Czernin e prea bine cunoscută și dacă de fapt el își părăsește curând postul, o face de sigur aceasta de bună voie, disgustat cu totul de multele șicane și pedeci, ce i s'au pus din partea imperialismului maghiar.

Impărat și moștenitor. Vorbind de urmările politice ale atentatului dela Serajevo, ziarul „*Vita*” din Roma (catolic) scrie: Noului moștenitor nu-i va lipsi din fericire, o călăuză neprețuită: bătrânul împărat. Într'o reculegere rodnică, monarhul Francisc Iosif a știut să pregătească restaurarea împărăției, din care el a izbutit să facă un stâlp neclintit al păcii internaționale. Nimeni, mai mult ca înțeleptul împărat, poate să măsoare, în zilele de față, tot ceea ce ar putea să devie un motiv de perturbare, de antagonism, de luptă. Tot dela bătrânul împărat, tânărul moștenitor va învăța că nu nerăbdările sau încăpăținările a celor cari nu știu să-și dea bine seamă de realitatea lucrurilor, vor putea întări orânduile și înțelegerile actuale. Pentru această, e nevoie de pregătiri chibzuite, de potriviri înțelepte, de socoteli temeinice, de toate energiile cari reînoiesc și tănăduiesc. Această tărie, această virtute trebuie regăsită de monarhie sub conducerea experimentată a octogenarului suveran. Fărădelegea nu poate să oprească mersul popoarelor și al faptelor. Din însăși durerea se desprind puteri nebănuite de voință mântuitoare. Iar noi dorim din suflet ca și de data asta, din tragedia dela Serajevo, Austria să tragă un argument pentru a-și întări situația atât în politica internă cât și în cea externă prin dreapta și luminată cercetare a realității prezente.

Vizita lui Poincaré la Petersburg. Se telegrafiază din Paris, că socialistii unificati, cari se împotrivesc călătoriei lui Poincaré în Rusia, vor provoca în cameră o mare discuție asupra alianței franco-ruse, votând contra deschiderii creditelor necesare pentru această călătorie. Radicalii unificati, din partea lor se vor folosi de această împrejurare spre a provoca o criză ministerială, nădăjduind să trântescă astfel pe prezidentul republicii. În cameră va vorbi și Jaures.

Suntem în Bosnia, sau unde?

Ni se telefonează din Deva:

In ziua de Sânziene, 7 Iulie st. n. orele 9 a. m., un locotenent de honvezi, care înlocuia pe locotenentul dela jandarmi, însoțit de 6 poliști, de 12 jandarmi și mai mulți detectivi, a intrat în casa dlui avocat Dr. Alexandru Hossu-Longin, și au apucat a scoate prin toate colțurile casei. Ori cât de mare a fost însă asistența și ori cât de conștiențios s'a răscolit casa pașnică a dlui Dr. Hossu-Longin, nu s'a putut găsi nimic compromițător. „Puterea statului”, întâi nu voia să dea nici o tămărire. Pe urmă locotenentul, plecând cu buzele umflute, a binevoit... să destăinuască, ce caută în casa celui mai devotat cetățean al patriei. A spus, că făcuse perchezitiile domiciliară, în urma ordinului primit dela procurorul din Deva. Cânta documente pentru a se dovedi „trădarea de patrie” a dlui Hossu-Longin. S'ar fi svonit, anume, că dl Dr. Hossu-Longin este în complicitate cu un căpitan în retragere dela Târgu-Jiu din România, cu numele Craioveanu. Bănuielile de „spionaj”... și de alte „conspirații”... s'au adevărit însă a fi cu totul neîntemeiate. A fost o neînțelegere la mijloc, sau o revoltătoare calomnie. Legăturile dlui Dr. Hossu-Longin cu căpitanul Craioveanu sunt legături de afaceri. Căpitanul român încredințase dlui Dr. Hossu-Longin, ca unui avocat, să-i procure copia unei sentințe, pronunțate în un proces criminal în contra unui anumit Mișa. Căpitanul Craioveanu avea lipsă de sentință, în o afaceri personală a sa. Interesul căpitanului față de procesul Mișa, se putea constata din dosar, prin urmare procurorul regesc, care cunoștea afacerea, trebuia să știe și de ce natură sunt relațiile între dl Dr. Hossu-Longin și căpitanul din România!!!

Fratele celui șicanat, d. avocat Francisc Hossu-Longin, unul dintre cei mai de seamă bărbați români din Ungaria, și ducă cum știți, ginerele prezidentului partidului național român, a dlui Gheorghe Pop de Băsești, — n'a fost cruțat nici dânsul, tot în aceeași zi, de vizita autorităților. La dânsul, perchezitiile domiciliară s'a făcut pe un motiv și mai tras de năr. D. Francisc Hossu-Longin fusese mai zilele trecute în Budapesta, unde nepotul dânsului, student la universitate, zace bolnav. Din Budapesta depeșase părinților bolnavului, adică dlui Dr. Alexandru Hossu-Longin, aceste cuvinte: „Beszéltem az orvosokkal” (Am vorbit cu medicii). Depeșă asta, ori că s'a dat gresit dela oficiul poștelor din Budapesta, ori că s'a reproduș la Deva în mod tendențios, ori că procurorul a tălmăcit-o rău, destul că depeșă s'a cetit așa: „Beszéltem az oroszokkal” (Am vorbit cu Rușii). Procurorul l-a ajuns atât. Conspirația panslavistă părea dovedită, hai, deci, la perchezitiile domiciliară!!!

Perchezitiile s'a făcut în absența dlui Francisc Hossu-Longin, aruncându-se claie pe grămadă tot ce era prin odăi. Stăpânii casei erau duși la Băsești, de unde s'au întors numai azi noapte, fiind chemați acasă telegrafic. Se înțelege că nici la casa domnului Francisc Hossu-Longin nu s'a găsit nici umbră de dovezi, pentru „spionaj”, „inaltă trădare”, „conspirație cu Rușii”... sau altă bazononie de felul acesta. De altfel însăși comitele suprem, a cărui intervenție s'a cerut numai decăt, a rămas indignat, de modul neomenos, cum s'a făcut perchezitiile la două familii distinse, cari se bucură în orașul Deva și pretutinderi de cea mai perfectă stimă, din partea tuturor neamarilor. — O să vă dau raport mai amănunțit.

Până aci telefonul nostru.

Întâi, am rămas consternați la auzul acestor știri, petrecute par'că în Serajevo, sau în alt colțor de Bosnia. Se poate una ca asta? ne întrebăm unii pe alții. Pe urmă însă ne-am li-

După atentatul dela Serajevo, ne-am impus cea mai mare rezervă, față de orice provocare, și am hotărît, ca ziarul nostru să nu alarmeze lumea cu grozăviile nimănui. Ne păstrăm deci calmul și în fața celor petrecute la Deva. Nu vom căuta cuvinte de mânia sau de ură, față de inconstienții sau păcătoșii, cari au pus la cale jignirea dreptului de amfizion și jignirea sentimentelor de cetățean loial, alor doi truntași români, venerați și respectați cu toată sinceritatea. Poate să fie, întreaga comedie, numai un efect al viziunilor, cari bănuie conștiințele mustrate... și atunci trebuie să primim mai curând cu un zâmbet de compătimire svârcolirile aceste chinute, decăt cu revoltă.

Dăm deci, aproape sec, raportul primit pe telefon.

Ca un apropos ne vine însă tocmai un articol în marele ziar francez „Le Temps”, (Nr.-ul din 7 Iunie), despre chestia bosniacă. Nu vrem să facem analogii, între chestia bosniacă și chestia ungară. Nici că se potrivesc asemănările. În Bosnia în adevăr arde, la noi însă iese un fum, pe care numai „guvernatorii” noștri îl zăresc. Asta firește, nu mult ne-ar supăra. Dar fiindcă guvernatorii ăștia la noi, ca și în Bosnia, încearcă potolirea focului neexistent, cu mijloace, cari ies din domeniul comediei și trec în domeniul perfidiei, reproducem aci articolul, de care amintisem. E scrisoarea unui publicist sârb:

„Represiunea antisârbească își face de cap, înainte: Quos vult perdere Jupiter....

Dacă guvernul din Viena vrea să câștige jocul — și pacea Europei pretinde ca să nu-l piardă — trebuie să schimbe, cât mai în grabă și cât mai radical, metodele. Atentatele cele din urmă se reduc la cauze foarte adânci, cari sunt la rândul lor, rezultatele administrației vieneze. Aș vrea să vă arăt, fără de-a fi părtinitor, cele trei cauze de nemulțămire cari dau naștere neînțelegerii între Viena și între supușii ei din Bosnia, Croația și Dalmația:

Chestia intelectualilor.
Chestiunea țărănilor.
Chestiunea naționalităților.

Voi fi cât se poate de „realist” în tractarea acestor chestii.

În 6 Iunie 1910, când s'a deschis dieta Bosniei, s'a făcut întâiul atentat în contra generalului Vereșanin, guvernorul Bosniei, prin Bogdan Ierăici, supus bosniac, născut în Bosnia, ortodox, de 23 ani, student în drepturi la Agram.

În 8 Iunie 1912, alt atentat în Agram contra lui Cuyaj, comisar regal în Croația, prin Luca Juchici, supus bosniac, născut în Bosnia de 25 ani, catolic, student în drept la Agram.

În 30 Septembrie 1912, atentat în contra banului Skerlec prin Planinciac, supus croat, născut în Croația, de 20 ani, catolic, student în drept la Agram.

În 18 August 1913, tot în contra banului, prin Ștefan Doicici, supus croat, născut în Croația, de 21 ani, catolic, muncitor întors acasă din America.

Atentatul de acum, săvârșit de un bălat de 19 ani, supus bosniac.

După cum se vede, toate atentatele au fost opera intelectualilor tineri, parte Croați și parte Sârbi. Va să zică căutarea autorilor morali la Belgrad este o șireată încercare, de a abate atenția dela adevăratele responsabilități. Nu ar trebui să se căută cauza crimelor în ura neînduplecată, ce a isbutit birocrația austro-ungară să deștepte în inimile tinerimei studioase din Bosnia, Herțegovina, Croația, Dalmația, cu un cuvânt: din toate țările Iugo-slave?

Se pare că în timp de 20 de ani birocrația austro-ungară și-a făcut ambiție de a înstrăina generația tânără, răpindu-i nu numai nădejdea de o viață potrivită cu idealurile și sentimentele ei, dar totodată și mijloacele de existență materială independentă, posibilitatea de a face carieră cinstită, și intrarea în slujbe, ce sunt deschise, de obicei, absolvenților de școale secundare și superioare.

Din tințar se face armăsar. Liceanii din Mostar făcuseră odată grovă. Ofițerii austriaci au dat năvăla asupra lor. Spectrul „panslavismului” și al „panserbismului” s'a zăgrăvit pe toți pereții. Anchetele însă totdeauna stabileau, că aveam de aface cu individualități isolate, cu nemulțămiri locale, și cu revindicații de sigur aceleși în ori care provincie a Monarhiei: cu chestia studenților, a candidaților la cariere intelectuale.

La 1914 în Bosnia și Croația birocrația vieneză întronează opera din 1815, practică în Lombardia și Veneția. Rezultatele vor fi aceleși...

Administrația din Bosnia începe să ruineze prestigiul coroanei și loialitatea noilor supuși slavi. Europa, care ne cunoaște din gazetele inspirate tot de ei, o fi de credință, că Viena pretinde dela funcționarii ei din Bosnia și Croația o limită minimală de competență și de onestitate. De fapt însă e tocmai din contra. Toate lepădăturile din provinciile nordice ale Monarhiei, toți nobilii scâpătați toți ofițerii reformați din cadrele lor, toți contabilii suspecți și toți polițiștii fanatici, sunt porniți automatic cătră provinciile sârbo-croate, și dacă ei mai au însușirea, de a fi slavi renegați, bohemi sau polonezi trădători, guvernul vienez este deadreptul încântat de alegerea făcută. Astfel în Bosnia funcționarul este sinonim cu... nepoftitul.

Toți aceștia iau pânea din gura alor noștri. Guvernul pune mâna nu numai pe viața politică dar și pe viața administrativă, judiciară și economică a țării. Ce să facă tineretul nostru?

Turcia a practicat același sistem în Macedonia, între anii 1880—1912, reușind să-și creeze un personal revoluționar, pe urma aceloroci șreșeli. Procesul din Agram și procesul Friedjung au desgolț stângăcia necinstei și nerușinarea minciunii. Simțul de dreptate și de fair play, ce există în inima ori cărui tânăr de azi și ce i se întărește prin deprinderile sportive — căci tinerimea sârbo-croată e iubitoare de sport ca și a Dvoastră! — nu mai poate răbda.

Iată și câteva date statistice:

În Bosnia sunt 322 funcționari la administrație. Din aceștia numai 31 sunt sârbi.

Prefecturile și subprefecturile au 184 funcționari. Numai 18 sârbi.

Profesori la licee sunt 125. Numai 12 sârbi.

În justiție sunt 237. Numai 31 sârbi.

La finanțe 84. Sârbi 7.

La regia tutunurilor 53. Indigeni 7.

Medici sunt 130. Sârbi 12.

Nu mai continuu. Notez numai că 44 procente a populației este sârbă. Tinerimea noastră a terminat în cea mai mare parte universitățile austro-ungare, cu toate acestea este silită a se apuca de meserii, de negoț și de agricultură. Și pe deasupra, criza agrară nesănată de Austria timp de 36 de ani! Dvoastră nu cunoașteți mizeriile nenorocțiilor kmétes, a acestor amărăți plugari, cari numai ei cultivă pământul și cari sunt hrada marilor proprietari feudali, și a funcționarilor, complici cu aceștia. Tinerimea noastră a hotărît să răsbune suferințele tuturora... și e dureros că a trebuit să vină acest trist capitol în istorie....

Astfel scrie publicistul sârb despre birocrația vieneză. Noi, cu administrația noastră, și cu spiritul vieții noastre publice, aflăm, că după un ideal, când ne gândim la „birocrație germană”, cunoscută de ne timpul absolutismului! Și totuși — câtă pace și câtă răbdare civilizată la noi, cu toate că sistemul nostru mai e complectat cu inzulte recontenite, și cu provocări ca cea din Deva.

Un om — împărat era să ne înțeleagă, și și acela s'a dus!

ANUNȚURI

SE PRIMESC CU PREȚURI
MODERATE LA ADMINISTRA-
— TIA ACESTUI ZIAR. —

TELEFON: 750.

Chestia Slavilor de sud.

Arad, 9 Iulie.

Telegraful ne-a adus știri despre mari demonstrațiuni antisârbești, urmate de violențe, devastări etc. petrecute în orașele din sudul monarhiei austro-ungare. Partea regretabilă e că acest soi de demonstrațiuni s'au repetat și ele întrețin o vie agitație în populațiunea slavă. De altă parte, ancheta în afacerea tragediei dela Serajevo, a necesitat, din cauza bănelii existenței unui vast complot, sute de arestări. Se remarcă apoi din partea autorităților o tendință de terorizare a Sârbilor din Bosnia, Herțegovina, Croația, Austria și Ungaria. Starea de asediu a provocat panică în populațiune.

Această stare de lucruri este îngrijitoare căci nimeni nu poate ști ce consecințe pot avea asupra populațiunii sârbești măsurile drastice luate, în urma ordinelor venite dela Viena. Credem că e mare greșală să se atribuie odiosul atentat dela Serajevo unor factori politici.

Pusă criminala operă din capitala Bosniei pe seama unui comitet politic sârb, aceasta ar putea da prilej la săvârșirea de nedreptăți din partea organelor polițienesti și judiciare; iar de altă parte, ar deslănțui în lumea sârbească care formează o masă compactă dela Agram până la Cataro, o reacțiune.

Spre a ne da seama de marea importanță pe care o au Sârbii din sudul monarhiei, vom da următoarele date statistice:

Dalmația are o suprafață de 12.831 chlm. pătrați, cu o populațiune de 645.666 locuitori.

Croația și Slavonia au o suprafață de 42.541 chlm. pătr., cu o populațiune de 2.621.054 locuitori.

Bosnia și Herțegovina (Banjaluka, Bi-hac, Serajevo, Tuzla, Travnik și Mostar), au o suprafață de 51.199 chlm. pătr., cu o populațiune civilă de 1.898.044 locuitori și militară de 33.758.

Numărul Slavilor dela sud (Croați, Dalmațieni, Bosniaci, Herțegovineni) este de 2.036.274 în Austria și de 3.910.000 în Ungaria.

In total sunt în sud 6 milioane de Sârbi în masă absolut compactă, fără nici o insulă de altă naționalitate, și fapt de luat în serioasă considerație, plasată în imediata vecinătate a fraților din Serbia și Muntenegru.

Această ultimă considerație a determinat diplomația austro-ungară să ducă o politică care are următoarele puncte principale:

1. O **Serbie mică**.
2. **Interzicerea accesului la mare a Serbiei**.

De aci intervenția dela Scutari de anul trecut.

3. **Creiarea unei Albanii independente, dar sub strânsa supraveghere a Austro-Ungariei**.

4. **Opunerea la unirea Serbiei cu a Muntenegrului**.

Va reuși aceasta politică, când tot sudul imperiului e slav și el e o continuitate etnică a teritoriilor libere sârbești și muntenegrene? Nu credem. Cei dela Viena invoacă interesele economice ale monarhiei, dar se fac că uită că aceste interese economice sunt comandate de alte interese politice. Ori, tocmai interesele politice pot da prilej populațiunii slave să reacționeze.

Iată ceace ar trebui să dea de gândit diplomației austro-ungare și să procedeze mai cu multă prudență.

Adunarea generală a S. S. R.

Luni la orele 3 d. a. s'a ținut la Teatrul Național din București adunarea generală *extraordinară* a „Societății Scriitorilor Români”.

D. G. *Diamandy*, președintele societății a arătat în câteva cuvinte roadele activității comitetului. În ultimul timp societatea a strâns un fond, care se va mări în scurtă vreme. S'au dat serbări pentru ajutorarea unui membru bolnav și a altui membru strâmtorat. Viitoarea serbare a societății a fost vândută pentru 6000 lei. „Societatea scriitorilor români” s'a manifestat cu prilejul aniversărilor maeștrilor literaturii noastre. Aproape toți membrii cari se retrăseseră s'au întors în societate. Au venit chiar membri noi, dintre scrijtori de seamă.

D. A. *de Herz* a cerut unele lămuriri cu privire la diferite hotărâri ale societății. Intru cât dsa s'a referit la lucruri împlinite a fost silit să renunțe la întrebările puse.

D. G. *Cair* a vorbit despre modul cum s'ar putea face mai lesnicios încasările cotizațiilor.

D. *Cincinat Pavelescu* a arătat că dsa a propus să se aleagă folcloristul Mateescu, a cărui primire în societate a nemulțumit pe d. Herz.

D. *Diamandy* și întreg comitetul a demisionat. D. președinte a arătat că e din cale afară de împovărat de aceea propune să se aleagă ca președinte d. Florescu, sau un alt membru. În afară de aceasta dsa ar fi pentru niște statute mai largi ce ar deschide mai largi porțile societății.

Rezultatul votului a fost că d. *Diamandy* a fost reales președinte cu unanimitate de voturi.

Au mai fost aleși în comitet dnii *Galaction, I. Gorun, dna Constanța Hodoș, Haralamb G. Lecca, Cincinat Pavelescu, M. Sorbul, C. Teodorian, L. Rebreanu, O. Goga*. S'a propus și s'a admis ca adunarea generală viitoare să aleagă o comisiune care să alcătuiască un proiect de modificare a statutelor, în senzul vederilor dlui G. *Diamandy*. Vor fi patru vicepreședinți, doi secretari, un casier și un încasator.

D. *Macedonschi* a propus să se sărbătorească dsoara Elena Văcărescu. S'a admis.

Hotărârile.

*S'a hotărât să se trimită telegrame M. S. reginei prezidenta de onoare a societății, A. S. R. principesei Maria și dlui C. C. Arion, membru de onoare al societății. S'a decis să se acorde mici retribuțiuni secretarilor și casierului, acesta din urmă nelăsând parte din societate și dezvoltând o întinsă activitate. S'a propus de către d. președinte și s'a hotărât să se introducă în statute un articol prin care scriitorii membri ai societății să fie obligați de a da 2 la sută din venitul operilor lor pentru casa societății. Autorii dramatici vor da 2 la sută din tantieme și 2 la sută din vânzarea piesei în caz când o vor tipări adică în total 4 la sută. Societatea va căuta să înființeze o tipografie și o casă de editură. S'a acordat dlui George *Diamandy* un concediu în timpul căruia va fi înlocuit de d. *Haralamb G. Lecca*, vicepreședinte.*

S'a hotărât ca primirea membrilor să se facă, pe viitor, cu o mică recepție. Noul membru va trebui să fie recomandat de un membru vechiu, care își va lua sarcina să arate societății pentru ce îl propune ca membru, cari sunt lucrările sale, etc. Abia în urmă alegerea sa va fi pusă la vot.

Banchetul.

Societatea scriitorilor români a dat aseară un banchet în saloanele restaurantului Continental, în onoarea dlui I. G. *Duca*, ministru de culte și instrucție publică.

Au luat parte dnii: I. G. *Duca*, G. *Diamandy*, dna Mărioara Voiculescu, dna Constanța Marino, Popovici Beyruth, Galaction, I. Slavici, Arghezi, dna Hodoș, Cincinat Pavelescu, Davidescu, Codreanu, Nanu, Bogdan-Duică, Nigrim, Macedonski, Rebreanu, Săulescu, Sorbul, Beldiceanu, Mândru, H. Lecca, Cazaban, I. Gr. Periețeanu, Dr. Stănculeanu, Dr. Botescu, C. Moldoveanu, Budurescu, Em. Nicolau, Bascovici, Tutoveanu, Locusteanu, V. Popp, C. Rîuleț, Giulescu, Mavrodî, Holban, Nigêr, Ciocârlan, Mateescu, I. Pavelescu, Stamatiad, D. Dinicu, Chiru-Nanov, Satmary, Saniilevici, I. Nădejde, Metaxa-Doro (Adevărul), Sașel (Minerva), S. Joldea-Rădulescu (Înainte), Cecropide (Universul) etc.

La șampanie, d. I. G. *Duca* ridică paharul în sănătatea M. S. regelui.

D. G. *Diamandy* se asociază la toastul ridicat de ministru și ridică paharul în sănătatea M. S. reginei, prezidenta de onoare a societății, precum

și a A. S. R. principesa Maria, care întotdeauna a onorat cu prezența sa șezătorile societății.

D. Al. *Macedonsky* închină în sănătatea celui sărbătorit, d. I. G. *Duca* și îi urează să fie un ministru care să rupă cu trecutul și să nu se desintereze de soarta scriitorilor.

D. G. *Diamandy* ridică paharul în sănătatea dlui *Duca*, căruia îi exprimă dorința să facă milioane de cetitori pentru literatura română. Intr'o admirabilă invocație dsa spune: Domnule ministru, multe decorații ai dta și vei mai avea. Ca președinte al societății, vorbesc dela autoritate la autoritate. În această calitate, să-mi dai voie să-ți ofer, în numele scriitorilor, ceva care-i mai mult decât o decorație: o peniță de aur. (D. *Diamandy* prinde la butoniera ministrului penița). Ești scriitor căruia i se oferă acest dar. Să trăiești.

D. I. G. *Duca* ministru de culte spune: Pentru decorația conferită în astă seară simt cea mai mare onoare, pe care mi-o faceți. Am răspuns cu deosebită mulțumire, la amabila dv. invitație și sunt fericit că mă găsec în mijlocul dv. Ca ministru, socot cea mai de seamă atribuție a mea, de a încuraja literale și artele. Pe mine m'a călăuzit o convingere politică, anume, că ceea ce caracterizează neamul românesc sunt însușirile lui artistice. Ori care ar fi viitorul nostru politic pe care eu îl cred strălucit, ceea ce va forma desigur gloria noastră sunt însușirile artistice.

Știu că vă plângeți de miniștrii dar dv. aveți soarta cea mai frumoasă. Prin djbăcia condeului formați sufletele. Singuri aveți puțința să cunoașteți voluptatea admirației anonime. Ridic paharul meu și zic să trăiți, căci vouă vi se cuvine toată cinstea și stima.

D. I. *Ciocârlan* închină în sănătatea dlui *Duca*, singurul care a știut să dea o formă artistică, paștei politice.

D. *Holban* vorbește de activitatea dlui *Duca* în calitate de colaborator al revistei dsale „Idealistă” ceea ce dă prilej dlui

Cincinat Pavelescu să improvizeze o admirabilă șarjă împotriva dlui *Holban*, căruia între multe vorbe de spirit îi spune că „dacă gloria dlui *Duca* s'ar lăsa pe revista dlui *Holban*, d. *Duca* n'ar mai fi ministru. Eu vorbesc ca magistrat rural, care sunt nevoit să mă pronunț în colaborare cu rețierul”. Dsa închină pentru d. *Duca*.

Pictorul *Satmary* toastează din partea artiștilor; poetul *Codreanu* din partea scriitorilor moldoveni; dna *Constanța Hodoș* din partea scriitoarelor române; d. Al. *Cazaban* din partea nuvelistilor.

Mai vorbesc dnii Em. *Nicolau*, C. *Pavelescu*, pentru dna Mărioara *Voiculescu*, *Nigrim*, pentru d. Em. *Gârleanu*.

În urmă s'a petrecut o delicioasă oră, în spirite și epigrame pe cari le aruncau, având aerul cel mai binevoitor de pe lume, confrății literari.

S'a ridicat deasemeni în sănătatea presei și a răspuns d. *Gheorghiu*.

S'au primit telegrame din partea dlui *Gârleanu*, *Caton Teodorian*, dna și d. *Anghel*, care spun că deși nu mai fac parte din S. S. R. din care s'au retras, sărbătoresc totuș pe președinte și ministru.

Dnii *Codreanu*, *Cincinat Pavelescu* și *Stamatiad* au declamat diferite poezii.

S'au trimis următoarele telegrame:

M. S. regine.

Societatea scriitorilor români aduce Maj. Voastre, respectuoasele și devotatele sale omagii, pentru înalta încurajare, acordată literaturii și artii românești.

Președinte G. *Diamandy*.

A. S. R. principesei Maria.

Societatea scriitorilor români aduce A. V. R. omagiile sale de recunoștință pentru înaltul spirit, acordat societății noastre. Prezidenția de onoare a șezătorilor noastre literare, ce A. V. R. ați înnoțit să primiți, ne îmboldește să continuăm operă noastră de răspândire a culturii naționale în toate straturile societății românești.

Președinte G. *Diamandy*.

Dlui C. Arion, deputat.

Societatea scriitorilor români își reamintesc cu recunoștință de toastul ministru al instrucției publice, care a dat atâtea dovezi de interes și dragoste pentru societatea scriitorilor români.

Aducem distinsului iubitor al artei, osebitele sentimente ale scriitorilor români.

Președinte G. *Diamandy*.

Banchetul s'a sfârșit la ora 12 noaptea, când d. I. G. *Duca* a mulțumit încă odată pentru onoarea ce i s'a făcut și prilejul ce i s'a dat de a asista la un schimb delicios de epigrame.

Atentatul dela Sarajevo.

Monarhia va cere Serbiei satisfacție? —
Destăinuirile contelui Sternberg.

Arad, 9 Iulie.

Se svonește din nou în consiliul comun de miniștri s'a hotărât că monarhia să facă demersuri energice la guvernul sârb cerându-i reparatie pentru neglijența ce a comis în chestia atentatului dela Serajevo. Serbia să dea garanții acceptabile că atari cazuri nu se vor mai întâmpla, și în sfârșit să facă declarații de desinteresare adecă de renunțare la aspirațiunile ei față de Bosnia și Herțegovina.

Comandamentul militar superior a prezintat consiliului comun de miniștri un proiect referitor la înființarea unui strâns cordon militar dela râul Sava până la Cattaro, adecă și spre Muntenegru. În felul acesta s'ar reînființa vechiul confiniu militar.

Contele Sternberg despre atentat.

Ziarul „Neues Wiener Journal” în numărul său de azi publică un articol semnat de contele Adalbert Sternberg, ale cărui legături cu demnitatea arhiduce sunt binecunoscute. Dăm în rezumat acest articol, care prin conținutul său a provocat mare senzație în cercurile politice:

Arhiducele Francisc Ferdinand — scrie contele Sternberg — cunoscând stările din Bosnia, voia să-și amâne călătoria. Inșă considerii lui militari l'au îndemnat spunându-i că amânarea călătoriei ar fi considerată de adversarii lui politici ca o lașitate, astfel în cele din urmă s'a decis. Înainte de plecare s'a mărșăluit și cuminecat la abatele Fischer, și rugându-se cu glas înalt în capela a cerut binecuvântare de sus în cazul când ar muri între împrejurări neprevăzute. Principesa Sofia chinată și ea de presimțiri stranie a insistat mult să-și întovărășească soțul în călătoria sa.

Cu privire la dispozițiile cari s'au luat pentru siguranța perechei moștenitoare, contele Sternberg afirmă că ministrul comun de finanțe cavalerul Bilinski abia cu două-trei zile înainte de plecarea arhiducelui a cerut trei detectivi dela poliția din Budapesta. Căpitanul de poliție i-a răspuns lui Bilinski că trei detectivi ar fi prea puțin pentru paza arhiducelui, cunoscând stările tulbure din Bosnia; totodată îi spunea că ar trebui trimiși cel puțin 30—40 detectivi cari să poată face recunoaștere în întreg orașul. Pentru atâția cerea cheltuieli de 800 coroane.

Bilinski i-a răspuns căpitanului de poliție că nu dă atâți bani numai în cazul când ar călători împăratul, insistând să se trimită numai trei detectivi.

Cu cât aparat s'au făcut măsurile de siguranță arată și faptul, că nici unul dintre atentatori nu a fost prins de poliție; pe Cabrino vicel l'a prins un bărbier, iar pe Princip ofiterii și un profesor dela teologie. Putemii detectivi și poliția abia după prinderea atentatorilor s'au prezentat, păzindu-i foarte bine de furia populației.

După nereușita atentatului prim cu bomba, arhiducele i-a adresat guvernorului Potiorek, care sta în fața dânsului, aceste cuvinte:

— Oare se vor continua atentatele?... Dacă simbo acum mă ucid, pe asasin îl vor închide pe câțiva ani, apoi prin intervenții politice îl va pune iarăș pe picior liber, cum s'a procedat în cazul asasinului lui Potocki...

Potiorek l'a liniștit pe arhiduce asigurându-l de paza bună în care se află. Această convingere a moștenitorului de tron cu guvernorul Potiorek a fost luată și în proces verbal. Astfel

nu mai încape îndoială că atentatul a fost comis cu asistența persoanelor oficiale, a autorităților.

De încheiere contele Sternberg, relativ la înmormântarea perechei moștenitoare, afirmă că în Viena s'a făcut tot posibilul ca domnitorii străini să nu vie la funerarii. Când împăratul Wilhelm a auzit de intrigile în jurul defuncțiilor, imediat l'a avizat pe monarhul nostru că nu poate să participe la acea înmormântare, dela care sunt eschisi copiii acelei familii, la care dânsul a fost oaspe abia cu câteva săptămâni mai înainte.

Un raport autentic.

Un distins bărbat care a fost în Sarajevo în ziua atentatului și a fost în zilele din urmă în imediata apropiere a perechei moștenitoare publică în „Reichspost” amănunte importante asupra atentatului.

Dăm din acest raport amănuntele încă necunoscute: În vreme ce A. Sa imperială, arhiducele petrecuse cele 2 zile înainte de moarte pe câmpul de manevre, A. Sa principesa în ambele zile s'a dus înainte de amiază din Ilidze la Sarajevo, unde a vizitat clădirele și școlile diferitelor confesii. Ea era însoțită de contesa Lanjus, baronul Morsey, camararul arhiducelui, precum și de secretarul provincial Dr. Starch. Automobilul A. S. era condus alternativ de cei doi frați Grein din Gratz, dintre cari unul face parte din corpul automobilistilor voluntari ai armatei. Ei și-au pus automobilele la dispoziția augustei doamne și și-au împlinit datoria lor cu cea mai mare promptitudine și conștiință, așa că augusta doamnă s'a exprimat în repetite rânduri despre ei cu cea mai deplină mulțămire.

Cu prilejul acestor călătorii s'a putut observa în mai multe rânduri cât de neglijată e menținerea ordinii din partea poliției. În multe locuri nu vedeai nici un polițist, așa că principesa de multe ori când ieșea dintr-o casă ajungea într-o imbulzeală înfricoșătoare. Multimea ținea ocupat drumul până la automobil și nu era polițist, care să mențină ordinea. Vre-o câțiva detectivi în civil, între ei doi vienezi se străduiau din toate puterile lor să facă drumul liber. De fapt chiar și unul dintre cei arestați a știut să spună cu cea mai mare siguranță prin ce locuri a trecut principesa cu automobilul și unde a făcut vizite; el a urmărit toate aceste cu cea mai mare atențiune.

După primirea oficială la primărie arhiducele vorbind cu demnitarul orașului Sarajevo și bărbatul din sulta sa asupra primului atentat a făcut observația: *Atentatorul va primi, considerând stările noastre, de sigur încă crucea de aur pentru merite.*

În acest timp principesa se dușe în etajul prim cu contesa Lanjus, pentru ca să primească salutul doamnelor mohamedane. O fetiță i-a ținut principesei cu acest prilej un buchet, cu care, luându-l principesa cu ea, a fost primul ornament pe patul mortuar.

Stăruind arhiducele să-l viziteze pe locotenent-colonelul Merikal în spitalul garnizoanei, s'a stabilit astfel mersul ca să fie evitate pe cât se poate străzile. Drumul cel mai potrivit era cheul Appel. Șoferul automobilului care conducea a căruț înșă fatalmente în strada Francisc Ioanif. Guvernorul Potiorek observând abaterea a strigat imediat: „Opreți, ce-l asta. Noi mergem pe un drum greșit”. De abia se oprise automobilul și în clipa următoare răsună trei împuscături din față de partea dreaptă. Principesa a căzut pe pieptul arhiducelui, lunecând apoi cu capul pe picioarele arhiducelui, iar arhiducele căzu pe spate. Principesa, părea, că n'a fost atinsă; din gura arhiducelui însă o rază de sânge l'a stropit pe contele Harrach în față, care stetea de partea moștenitorului pe scara automobilului, pentru ca să-l apere pe arhiduce cu trupul său. Pălăria de general căzuse jos de pe capul moștenitorului, dar din ce cauză nu s'a putut constata până acum. Baronul Rumerskirch, Dr. Barđoif și majorul Höger au sârit imediat în ajutorul Atentatorilor. Nime nu s'a gândit în primul moment la o rănire gravă. Majorul Hüttenbrenner a trimis imediat după medici. Contele Ehrbach apăra pe contesa Lanjus în această situație periculoasă. Locotenentul Grein, camararul baron Morsey și căpitanul Pilcz s'au aruncat asupra asasinului lovindu-l de mai multe ori cu sabia. Polițistii s'au dovedit de foarte neiscușiți, ba chiar provocători și față de ofiterii, cari au ajutat la deținerea asasinului.

Principesa murise încă pe drum până la conac, iar arhiducele mai trăi încă vre-o 10 minute. După constatarea morții din partea medicilor, cadavrele au fost așezate pe un catafalc improvizat din două paturi de fer. Contesa Lanjus i-a acoperit apoi pe ambii cu flori din buchetul oferit principesei de doamnele mohamedane la primărie.

Parastas în Lugoj.

Duminecă, în 5 Iulie n., s'a celebrat în biserica gr.-or. română din Lugoj liturgie solemnă și parastas pentru odihna sufletului răposatului moștenitor de tron Francisc Ferdinand. Liturgia a fost celebrată de clerul local în frunte cu Dr. G. Popovici, protopresbiterul Lugojului, asistând la liturgie și P. S. Sa Dr. Miron E. Cristea, episcopul Caransebeșului, cântând corul lui Vidu și participând popor foarte numeros, ca la cele mai mari sărbători. După liturgie s'a celebrat parastas prin P. S. Sa episcopul Cristea cu asistența clerului local și anuție afară de amintitul protopop Iosif Tempea și Dr. Aurel Mihaescu, parohi și Dr. Avram Imbroane diacon. Prezența P. S. Sale, dăoasa cântare a corului măestrului Vidu, prezența numeroasă a credincioșilor, ba chiar și a unor străini, nu mai puțin faptul, că se făcea parastas pentru celce însemna atâtea speranțe de viitor ale noastre, a dat atât liturgiei, cât și parastasilui o înfățișare deosebit de solemnă și deamnă de neamul nostru, care în nobleța sa neîntrecută a artăat totdeauna cea mai sinceră și deplină recunoștință tuturor aceloră, cari se apropie de dânsul cu toleranță și iubire omenească, cu atât mai mult, cu cât aceia au fost mai sus puși de prevedința divină.

Directorul școlar Nicola Ilci din Grasonica a fost arestat fiindcă au fost găsite asupra lui câteva bombe.

Făptuitorii necunoscuți s'au introdus în oficiul fotografic al poliției în Sarajevo și a furat toate fotografiile relativ la atentatul împotriva arhiducelui Francisc Ferdinand și a soției sale.

În Donji-Castelli, Casteli-Suzhrac, Sinj, Casteli-Becchio și în Dmis au avut loc mari demonstrații antisârbești. Manifestanții au ars mai multe drapele sârbești.

În Conița (Herțegovina) fiecare casă sârbă e păzită de soldați. Preotul din localitate s'a spânzurat.

Ieri a fost arestat în Graz medicul Dr. Mirco Ciubrilovici, fratele lui Ciubrilovici.

Oaspeți iubiți

am avut astăzi în Arad: elevii absolvenți ai seminarului Nifon din București aflându-se în excursie prin Ardeal, s'au abătut și pe la noi. Astă noapte au sosit sub conducerea spiritualei părintele Ioan Neagoe, originar și dânsul dela noi — astfel a ținut să-și conducă elevii, înainte de a pleca aceștia să-și împlinească apostolatul de preoți, să vază și să cunoască și pe frații lor de sub stăpânire străină.

Oaspeții noștri iubiți, tineri în uniformă vietească, cu fața rumenă de sănătate și piepturile pline de viață și speranțe — au fost găzduiți la școală civilă de fete, al cărei harnic și amabil director, colaboratorul nostru prețuit d. V. Stăncu i-a primit cu inima și brațele deschise și ce i-a părut rău e că nu i-a putut trata după cum ar fi dorit (vorbă să fie, e modestia dlui director, doar excursioniștii au fost încantați de ospitalitatea ce li s'a dat.)

Astăzi excursioniștii noștri au cercetat institutele românești, puține și ele în acest oraș copleșit de străini. Ne-au cercetat și pe noi la redacție: mai toți cetesc „Românul” și cunosc

PILCZ IRMA

atelier de corsete

ARAD, str. Deak-Ferenc numărul 2.

Asortiment de corsete de specialitate (calitatea cea mai bună), execut după măsură bandaje și aparate de răzimat drept (țititoare) — Se primesc reparații și curățiri. — Cei din provincie să ceară înviațiuni referitor la măsură.

Arad, 9 Iulie 1914.

binisor stările dela noi. Iar sus la etaj, în sala biroului partidului nostru, într'un elan de însuflețire românească au intonat cântecele atât de dragi nouă și s'a recitat poezia dlui Z. Bărsan, pentru publicarea căreia noi ca „agitatori” suntem târați în fața justiției maghiare...

După vizitarea institutului nostru excursioniștii au fost conduși la P. S. Sa episcopul, unde au fost primiți cu bine și li s'a dat binecuvântarea părintească. De aci s'au dus la masa copioasă oferită de direcțiunea școlii civile de fete, de unde au rămas cu cele mai bune impresii. Apoi în prânzitorul de o curățenie exemplară, relevată de excursioniștii s'au rostit cuvântări însuflețite de bineventare și mulțumire, au răsunat din nou cântece de jale și bucurie până departe prin sălile deastădată pustii de ciripiturile păsărilor drăgălașe, pe cari vântul vacanței le-a mânat la cămin.

În urmă un grup de seminaristi, adunați în curtea școlii în jurul reprezentantului ziarului nostru au ascultat cu sfîntenie povestea patriirii noastre. Doar sprâncenele și le încruntau câte odată și ochii străluceau amenințător și mult spunător sub cerul posomorât...

După amiazi la ora 4 am ocupat 35 inși un autobus, care pentru scurte zece minute se transformase într'o mică republică românească, după chiar expresia călăuzei. Din goană le-am mai arătat statuia lui Kossuth, care întinde mâna pofitoare peste Ardeal spre România, la care unul dintre excursioniști îmi reflectează:

— D'apoi că și Mihai din București amenință cu barda încoace!...

Cu trenul de 4 și jumătate excursioniștii au plecat în cea mai bună dispoziție spre Lugoj, unde vor sta mâine să viziteze acest centru bănățnesc; Sâmbătă vor fi în Caransebeș, iar Duminecă se vor întoarce în țară. Avem speranța că bănățenii noștri ospitalieri îi vor primi cu aceeași dragoste frățească, cu care au fost întâmpinați în întreg drumul peste plaiurile ardeleni.

Nu mai insistăm asupra importanței acestor excursii, accentuată și de P. S. Sa episcopul. Ne bucurăm că i-am putut vedea, deși abia o jumătate de zi — și fiindcă elevilor și studenților noștri li se pun atâtea stavili în drumul spre România, îi rugăm și-i invităm să ne cerceteze cât mai des, să aducă câte un colț de țară printre noi.

INFORMAȚIUNI.

Ciudățenii.

Răspuns Spadel.

Domnule director! — În numărul din 4 Iulie n. al ziarului d-voastră, sub titlul „Ciudățenii” s'a publicat un scurt articol plin de cele mai revoltante jigniri la adresa d-șoarei Sofia Moisescu, și în care autorul, pentru a induce lumea în eroare și a arunca bănuiala acestei insulte calomnioase asupra noastră, se dă drept unul dintre diletanții, cari au luat parte la reprezentarea „Falimentului” lui Björnson. Noi, cei cari bine-rău am jucat rolurile acestei piese alături de d-șoara Moisescu, respingem cu indignare astfel de pervertiri insinuante, și ținem, să se știe, că nici unul dintre noi nu poate fi capabil de fapta urtă, ce-o săvârșește d. „Spada”, târând în noroi cinstea unei fete, care prin pășirea sa pe scenă a adus un foarte prețios serviciu cauzei orfanilor, și față de care noi și societatea nu putem avea decât respect și recunoștință. Afirmatiile acestui domn sunt caracterizate astfel prin însuși felul cum spune despre sine adevărul. Nu aflăm însă cuvinte pentru a osândi după cuviință această apucătură

josnică și regretăm, că astfel de șire vulgare au putut vedea lumina tiparului.

Primiți, Vă rugăm etc.

Sibiu, 6 Iulie 1914 n. — Eugenia Doboiu, Valeria Greavu, Iuliu Enescu, Sofroniu Roșca, prof. Vasile Stoica, Dr. Valer Roșca, Alexe Odor, Ștefan Boier, Octavian Stoichiția, Aurel Ștefan, Ioan Stănilă, Gheorghe Maior, Publiu Coluțiu, Nicolae Dima, Vasile Hurdu.

*

Avrig, 5 Iulie n. 1914.

Stimate domnule director,

În numărul de ieri al „Românului” un anumit „Spada” în răspunsul pe care încearcă, să i-l dea dnei Elena G. Munteanu, își permite, să insulte în modul cel mai josnic pe d-șoara Sofia Moisescu, lovind cu noroi chiar și în cinstea ei personală. Iar pentru a-și câștiga mai mare crezământ pretinde, că și dânsul ar fi unul dintre acei diletanți, cari alături de d-șoara Moisescu și-au dat concursul la reprezentarea piesei „Falimentul” de Björnson, când cu congresul U. F. R. Ca unul dintre acești diletanți, trebuie să declar, că între noi nu se poate găsi nici unul așa de josnic, încât să arunce asupra unei domnișoare insulte calomnioase născocite în mod așa de nerușinat. Afirmatiile unui astfel de irresponsabil, la care și pedestalul, de pe care grăiește, e cea mai sfruntată minciună, se reduce astfel la adevărata lor valoare. Căci cine e în stare, să mintă nerușinat despre sine, acela e în stare, să mintă și mai nerușinat despre alții. Trebuie să fie cineva un suflet de canalicie ordinară, ca să asvârle insulte așa de grosolane asupra unei ființe, pe care n'o cunoaște și nici n'a putut-o cunoaște. Înțeleg, că anumite vanități dornice de mirat, când se văd ofilindu-se n'o să-i ierte unei fete tinere că-i mai frumoasă, mai inteligentă și mai drăguță decât ele și că alte vanități ahtiate de glorie vor să-și strângă măcar câteva raze postume, mai înțeleg, ca în jurul postului de directoră la școala de industrie să se agite ambițiile chemate și nechemate, — dar ca șepurile să fie urmărite cu mijloace așa de josnice, aruncând hănuiele, cari lovesc în cinstea cuiva și trecând un mizerabil de fir dulce prin gura dnei Cosma, ca să nu vadă că-i dobori în noroi rodul unei munci de zeci de ani: asta întrece concepția mea de bun simț și bună educație.

Nu vreau, ca să apăr școala de industrie și activitatea d-șoarei Moisescu la această școală; lucrul acesta are să-l facă de sigur cu tăria convenită R. F. R. din Sibiu, a cărei controlă, vecinică cu pedantismul, n'a aflat nici un păcat în conducerea și mersul acestei instituții. Mi se ridică însă sângele în obraz și mă cuprinde o revoltă plină de scârbă, la gândul că cineva a avut obrăznicia, să arunce în publicitate minciuni grosolane asupra unei domnișoare vrednice de cinstea și respectul tuturor, și care numai după mari stăruințe din partea conducătorilor reuniunii a primit să la rol într'o piesă teatrală și să ne aducă astfel un serviciu, pe care altele n'au fost în stare să-l aducă.

Și toată furia aceasta cu exclamări și fraze echivoce s'a pornit pentru că d-șoara Moisescu a fost lăudată într'o recenzie despre expoziția școlii, ce conducea. Dacă trebuia o satisfacție ambițiilor nedespărțite, de ce n'a rectificat cuvîncios d. „Spada”? Sau în cazul cel mai rău, de ce nu s'a năpusit asupra dnei Elena G. Munteanu? Așa era corect și așa era cinstit. Dar, precum se vede e mai multă cinste și mai mult simț de omenie la surșul lui Wilhelm de Wied, decât în acest strânic insultător de femei.

Am vrea să știm acum: cine e dumnealui? Îi rog, să poștească la lumină și dacă nu-i un invalid mă declar gata a-i sta la dispoziție în orice formă obișnuită între domni, — deși, în urma purtării sale e nevrednic de o astfel de considerație. De cumva însă e femeie — mână de femeie este cu siguranță aici! — nu pot, decât să-mi exprim cea mai adâncă scârbă în fața acestor maniere de cocotă.

Vasile Stoica, profesor la școala „Asociațiunii”.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță schimbare în temperatură, în unele lo-uri ploii, tur-tuni.

Prognostic telegrafic: vreme moale, în unele locuri ploii.

Temperatura la amiazi a fost: 17.5 C.

Cazul oilor mocănești în camera română. D. Iorga a adresat următoarea interpelație dlui ministru de externe român în chestia oilor mocănești:

Dior deputați, am cerut cuvântul ca să anunț o interpelare dlui ministru de externe.

Știe d-sa, că acum câteva săptămâni un mare număr de oi, aparținând unor ciobani din Ardeal, trecând, se zice din greșală, granița ungară — căci alt drum nu era în jurul stâncii pe care o aflaseră în cale — turma a fost secăstrată de jandarmii unguri, că toate reclamațiile păgubașilor, amenințați și cu o amendă de 4000 de coroane, au rămas zadarnice, că sol-gibirăul din Satu-Lung, lângă Brașov, Lázár, le-a scos la mezat, că nici un Român sau neromân n'a avut cruzimea de a despoia pe acei sârmani și că atunci hengerii din Brașov au fost aduși pentru a omori cu topoarele și a îngropa cele 486 de oi, constatate sănătoase, și cu privire la soarta cărora se făcuse un apel, încă nereșol-vat.

Nu crede d-sa că măcar un lucru este de făcut: acela de a se însemna lămurit drumul pentru ca asemenea sălbătăcii să nu se mai întâmple?

Și d-sa care a fost raportor al convenției cu Austro-Ungaria și căruia, ca deputat, i-am atras atunci atenția asupra elauzei nenorocite din convenție care permite asemenea abuzuri, mai ales când se adaugă o reavoință lesne de așteptat, și pe care totuși nu l-am putut convinge atunci, nu crede astăzi, când prezicerile mele se adeveresc prin aceste scene barbare, că, în vederea reînnoirii, nu așa de departe, a convenției, trebuie să se înceapă încă de acum studiile necesare pentru ca România să nu colaboreze prin acte acceptate de dânsa la distrugerea economică a unei părți așa de harnice a poporului românesc, cum sunt oierii de peste Carpați?

Vă rog, dle președinte, să rugați pe dl. ministru de externe a-mi da răspunsul acela, în cele trei zile prevăzute de regulament, pe care, în alte cazuri, în camera trecută, a uitat să-mi dea.”

Adunarea Astrei la Zeldis. Marți în 24 Iulie n. a ținut „Astra” despărțământul Borosșos adunare în Zeldis. Poziția pitorească a comunei și frumșetea naturii pe aceste planuri, în fața privirii pierdută în zare și-și umple sufletul de delicii. Moșnegi cu pietele cărunte albi și băieți, așteptau cu multă nerăbdare deosebită reprogramului. La ora 11 a. m. părăsesc Lázár, prin o vorbire aleasă bineventosă de petii. Dr. I. Grozda președintele despărțământului, prin o cuvântare excelentă expune lucrul Asociațiunii, înființarea, activitatea și scopul ei. A fost ascultat cu mult interes. Urmează o conferință „Despre Eminescu” de dl. V. Stănescu membru al comitetului central, care n'a luat parte. Vorbele-i dulci cari sunau ca o melodie antică, au umplut sufletul oamenilor de mulțumire și speranțe. Cetind mai multe poezii din vol. „Lumină de lună” într'altel și „Mama” mea mea a erupt în lacrimi. A fost viu aclamat. După mează apoi „Un dușman al poporului” conținut de C. Magier, în care dă multe sfaturi populare. A fost ascultat cu drag și aplaudat. Se încheiează apoi agentura alegându-se președintele prințele C. Lazar, casier T. Feier, notar C. Buția, bibliotecar S. Dorca. Tin se adaugă

Rétay și Benedek

BUDAPEST IV., Váci-utca 59.

Aranjamente pentru biserici, odăjdii, prapori și steaguri :: Altare, amvoane, mormântul Domnului și aranjamente complete pentru biserici.

Firma se recomandă mai cu seamă pentru renovarea, repararea și aurirea altarelor și pictarea bisericilor, cari lucrurile executate, cari au aflat cea mai deplină recunoștință. Aranjamentul complet al bisericilor noi din Șeșediu și al bisericilor minorilor din Arad, pictarea și aranjamentul stărilor din Marlasavár și Marladana, a bisericilor din Bereș și altarul principal, comandat de comisiunea pentru monumente de artă din Szepescsütörtökhely. :: Cu planuri și proiecțiuni stăm la dispoziție gratuit :: Trimitem export pe șosele noastre. B. 100.

teritățile s'au îngrijit și de astădată, ca mult periclitata idee de stat să fie apărată prin niște compatrioți bine împănați. — *Correspondent.*

Cununie. Dsoara Miți I. Russu din Sita-Buzău și d. Constantin Grama din Reușor anunță că își vor serba cununia în 29 Iunie st. v. în biserica din Sita-Buzău.

Felicitările noastre!

Reminiscențe dela marile manevre dela Mezöhegyes. Pentruca soldații să aibă o amintire plăcută dela marile manevre terminate la Mezöhegyes în 1912 comanda militară la ordinul arhiducei Francisc Ferdinand a dispus să se bată medallii comemorative, pe cari să le poarte feciorii pe piept legate cu fundă tricoloră și anume cu tricolorul neamului din care fac parte feciorii. Nemții au primit tricolorul austriac — negru-galbin, Ungurii — roșu-alb-verde, iar feciorii noștri — roșu-galbin-albastru, fiecare așadar tricolorul său național.

Îți era mai mare dragul să vezi pe feciorii noștri întorși dela manevre, pe piept cu mândrul nostru tricolor.

Și rezerviștii îl poartă cu mândrie și acum, după ce au desbrăcat uniforma, aducându-și cu drag aminte de zilele grele petrecute la manevre.

Tot atunci s'a întâmplat la Mezöhegyes următorul caz emoționant:

Înainte dîneului, care urmasse după încheierea manevrelor, începând arhiducele Francisc Ferdinand o conversație cu ministrul de agricultură ungar, contele Serényi, zărise printre rândurile privitorilor un om mai bătrân îmbrăcat în uniforma de infanterist și căruia îi lipsea piciorul drept. Atunci arhiducele i-a făcut semn să se apropie și l-a întrebat — *Îl cheama Petru Popescu — în limba românească, unde și-a pierdut piciorul.*

— *Cu ocazia expediției din Bosnia, Măria Ta* — fuse răspunsul lui Popescu, — *în lupta dela Doboj*.

Atunci arhiducele Francisc Ferdinand îi dăruie pe Popescu prin ofițerul său de ordonanță arhiducele Karl Albrecht, cu suma de 50 cor., la care ultimul mai adăugă alte 25 cor.

Examenul de calificare învățătorescă la seminarul din Sibiu s'a ținut din 12 până în 20 Iunie v. a. c. sub prezidiul comisariatului konzistorial Dr. George Proca, asistând ca reprezentant al guvernului d. Dr. Petru Ionescu consilier de secție în ministerul de culte și instrucțiune publică din Budapesta. S'au supus la examen 38 de candidați dintre cari 33 au prestat examenul cu succes, 4 candidați au fost avizați la examen de corigență din câte un obiect în luna Decembrie, iar un candidat a fost avizat la repetiția examenului întreg peste un an. Dintre cei ce au prestat acest examen 9 candidați sunt absolvenți de teologie. Candidații cari au obținut diplome de învățători sunt următorii: a) absolvenți de pedagogie: Victor Bârsan, Ilie Brad, Cornel Bran, Virgil Bran, Ioan Brancovean, Alexandru Câmpian, Leonte Comșa, Pompiliu Fântână, Vasile German, George Grozea, Petru Ilcuș, Aurel Jantea, Ioan Lăpădat, Ioan Macarie, George Măsarlu, Nicolae Muntean, Nicolae Nistor, Romul Perian, Ilie Piso, Pavel Savu, Ilie Terichilă, Vasile Voicu, Ioan Vulcuț b) absolvenți de teologie: Aurel Băcilă, Ioan Bărbat, Alexandru Brotea, Nicolae Dragomir, Vasile Floca, Mateiu Morușca, George Rimbaș, Aurel Ștefan, Silviu Teposu. Dsoara Zeo Feier din Brad și-a nostrificat diploma.

Școală bulgară în București. Cetim în „E-coul Bulgariei”: Ceremonia solemnă a distribuirii certificatelor dela școala bulgară din București a avut loc alaltăieri. D. Radef, ministrul Bulgariei, înainte de a distribui certificatele a pronunțat un discurs, în care a mulțumit coloniei bulgare pentru participarea sa la solemnitate și a îndemnat pe elevi să-și iubescă patria cum au iubit-o părinții lor și să fie mândri de naționalitatea lor.

Noul secțiuni ale societății Dobrogea s'au întemeiat la Varna, Rusciuc, Razgrad, Șumla, Vidin, Sofia, Gumulgina și Xanti. Toate aceste secțiuni au în fruntea lor notabili din Dobrogea care se bucură de o mare considerație printre cetățenii lor.

Chestia albaneză e o chestie internațională? Ziarul italian oficios „Popolo Romano” răspunzând la unele ziare din Viena, cari au criticat formula de internaționalizare a chestiunii albaneze exprimată de unele ziare italiene,

scrie: Nimenea nu s'a gândit că trebuie internaționalizată Albania. Intotdeauna noi am afirmat că chestia albaneză, care a fost din capul locului privită ca o chestie internațională, nu poate să-și schimbe acest caracter special. — Tocmai acesta este punctul de vedere atât al Austro-Ungariei cât și al Italiei și acest punct de vedere a fost primit și de celelalte puteri, cum arată și grija pe care o duc de destinele prezente și viitoare ale noului stat, a cărui integritate și neatarnare sunt ocrotite de actul dela Londra, ce reprezintă un angajament colectiv al puterilor europene.

Statuea lui Eminescu în București. Aflăm din București, că comitetul partidului conservator a hotărât să ridice o statue în capitală marelui nostru poet Mihail Eminescu, prin subscripție publică. În acest scop s'a desemnat un comitet care să ia măsurile necesare. Comitetul se compune din dnii Barbu Delavrancea, I. Grădișteanu și C. I. Argetoianu.

Inmormântarea soldatului Zulcă ucis la granița româno-bulgară. Duminică s'a făcut la Bazargic cu o deosebită solemnitate inmormântarea grănicerului Constantin Zulcă, care după cum se știe, a fost împuscat în mod mișlesc de către soldații bulgari dela frontieră. La inmormântare au participat toate autoritățile și notabilitățile din Bazargic în frunte cu d. prefect Cămărășescu și d. colonel Scărișoreanu, comandantul pieței. Serviciul divin a fost oficiat de protopopul Gheorghiu, asistat de un număr cler. În fața mormântului au rostit cuvântări dnii Cămărășescu, colonel Scărișoreanu și lt. Bones.

Luarea Coriței de către Epiroți. Știri lipsite încă de control spun că Epiroții au atacat Corița și au luat-o după o rezistență aprigă din partea Aromânilor. În afară de trupe guvernamentale, ofițerii olandezi Schneller, Mattincroth și fostul ofițer austriac Ghillardi în serviciul Albaniei au fost făcuți prizonieri.

Hoții cari opresc un tren. În Statele-Unite, lângă Milton, cinci bandiți au oprit un tren, care mergea cu toată înălțala, spre a-l prăda. Călătorii au trebuit să se lupte cu răufăcătorii, din cari unul a fost omorât, iar ceilalți au rămas răniți. În luptă, a fost rănit un agent al poliției.

Mortalitatea în România. După datele statistice ale direcției serviciului sanitar român se constată că în 1913 numărul total al deceselor, din comunele rurale ale țării, fără Dobrogea nouă, a fost de 156.542 persoane, ceea ce reprezintă 26.5 la mii de locuitori. D. N. T. Ionescu, șeful serviciului statistic din direcția sanitară, care a adunat acele date, arată că mortalitatea în populația rurală în 1913 a dat un coeficient mai mare decât cel constat în fiecare din ultimii trei ani.

Fructele în alimentație. Suntem în sezonul fructelor și credem că e util să vorbim cetitorilor despre valoarea lor alimentară și utilitatea lor terapeutică. Fructele sunt necesare, ele trebuiesc să fie introduse în ori ce regim; al omului sănătos ca și al celui bolnav (bine înțeles afară de cazurile când este o contraindicație categorică).

Fructele sunt bogate în săruri de potasiu. Ele alcalinizează sângele. Un kilogram de struguri echivalează cu 6 gr. de bicarbonat de sodiu. Un kgr. de fragi cu 9 gr. Se vede deci cât sunt ele de utile pentru a contrabalansa efectul rău al alimentației cu albuminoase, cu carne mai ales.

Apoi fructele mai conțin zahăr în abundență și minerale: fer și mangan care sunt foarte utile pentru organism. Fructele mai au un efect dju-retic datorită sărurilor de potasiu pe cari le conțin, deci ele fac ca organismul să elimine în abundență urina și odată cu ea toate principiile toxice pe cari le conține.

Asupra efectului laxativ, purgativ, al fructelor nu trebuie să insistăm mult. Se știe de toată lumea că ele sunt recomandate, fie nepreparate, fie în compot, acelora ce suferă de constipație, și de alte boli în legătură cu ea: hemoroizii, congestia ficatului etc.

Fructele dulci: strugurii, smochinele, curmalele, bananele etc., datorită zaharurilor ce le conțin în abundență; fructele grase: nucile, alunile, migdalele, etc. datorită grăsimilor și amidonului pe cari le conțin, sunt utile în curele de îngrășare întreprinse de persoanele slabe, sau în convalescență,

Prin urmare nu trebuie să lipsească fructele, sau compotul de fructe dela masă!

Dar fructele sunt prescrise de medicină cu regim exclusiv în anumite boli și fac uneori minuni în: maladiile de nutriție, cum este artrismul în genere, la pletoricii, gutoșii, migrenozii; în maladiile inimii și ale rinichiului, în nefrita cronică mai ales. De obicei se face cura de struguri în August și Septembrie, și cura de mere și pere în Martie și Aprilie.

În descripția acestor cure de fructe nu putem intra aici. E destul să spunem însă că ea e încoronată de succes ori de câte ori e pusă în încercare la bolnavii pe cari căutăm să-i decongestionăm, să le purificăm sângele de prea multe resturi dăunătoare, datorite unei alimentații anormale anterioare și de câte ori e vorba să punem organele lor digestive și mai ales ale inimii și rinichiului lor la odihnă spre a le feri de o deranjare ireparabilă.

— Doar atâta am mai avea de adăugat din experiență, că diferite fructe, ca bunăoară merele cu caisele, consumate în aceeași vreme, nu prea se împacă, producând uneori deranjări stomacale.

Conflictele de rasă în Balcani. La societatea de etnologie din Paris, d. Jean Brunbes profesor de Geografie umană la „Collège de France” a vorbit zilele trecute despre conflictele de rase și naționalitate în Balcani. D. Brunbes, care a călătorit mult în peninsula Balcanică, a spus că în această parte a Europei; rasele se amestecă și se fuzionează. În Serbia, în Bulgaria, în Albania, în Macedonia, în Grecia, în partea care a rămas Turciei rasele inamice se amestecă, se suprapun și o nouă rasă e în formațiune. Se petrece pe nesimțite, același proces ca în America. În definitiv — a încheiat d. Brunbes, rasele sunt compuse din conștiință, ca și din realități materiale; ele cresc, se dezvoltă, stau pe loc, degeneratează și mor. Ele sunt în continuă variație. Populațiile din Balcani, tind actualmente spre un tip nou, modelat de dominațiunea bizantină și otomană.

Somnul Mimozei. O americană, miss Maud Dervitt, își petrece conștiincios timpul: ea măsoară sensibilitatea plantelor. Americană a studiat întâi sensibilitatea mimozei, grație curentilor electrici. Cu un aparat înregistrator, cu o mașină electrică, ea tratează mimoza cu multă seriozitate. Într-o ramură a mimozei, ea a făcut să treacă câțiva curenti electrici: ce aventură pentru biata mimoză! Mișcările plantelor au fost înscrise pe un cilindru înegrit de fum. Curentul trece, ramurile și frunzele se ridică. După experiențele americancei, sensibilitatea mimozei, e abia de 5 ori mai mică decât sensibilitatea greerului.

x **Cercul Könyöt în Arad.** Peste câteva zile marele cerc al fraților Könyöt își va începe reprezentările în Arad. Cercul acesta s'a format după disolvarea cercului Barnum și a luat toate atracțiile mai mari a acelui. Actualmente cercul acesta mare e în România unde va sosi la noi cu un tren special și-și va ridica șatra în piața Béla. Prima reprezentație va avea loc în 14 Iulie n.

x **Incepându-se sezonul căldurilor** începe și interesul față de articolele de ciment. Pe alocurea unde se găsește în abundență nisip și pietriș cu ajutorul mașinilor moderne se pot executa din nisip și ciment cărămizi, țigle pentru acoperiș etc. Despre acest ram industrial dă informații detaliate fabrica *Inginerilor Szántó și Beck, Budapesta, str. Viola*, unde se fabrică cele mai moderne mașini. Prețuri gratis ori cui se va referi la ziarul acesta.

x **Juristics Márton, Budapest, VI., ker., Rózsa utca Nr. 51-53,** fabrică de instrumente p. suflat, turnătorie și montare de clopote. Expediază clopote excelente montate cu coroane mobile sistem Pozdech din fier vărsat, montare distinsă de rege cu două cruci de aur; execută revărsarea clopotelor crepate, osii tocite, schimbarea paturilor, scaunelor etc. Cu prospecte serveste cu plăcere. La dorință merge la fața locului pe cheltuiala proprie. Se atrage atențiunea asupra anunțului acestei firme apărut în n-rul de azi al foil.

x **Primul depozit român de plane și armonii, T. POPOVICI, Sibiu (Nagyszeben) strada Cisnădiei 7,** ofere onoraturii publice române plane, pianine și armoniuri din cele mai bune fabrici din strămate în toate execuțiile cu prețurile cele mai favorabile pe lângă împachetare

(ladă) gratuită și transport franco. Plătire în rate mici. Cereți catalogul deșosului. (Po 1840)

x În atențiunea bolnavilor! Balsamul Mittelmann pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, inculierea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3 ori pe zi, înainte de mâncare, câte o lingură cafea. Preț 2 coroane. Pregătește și expediază: Eugen Mittelmann, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhíd-u. (Mi 1621)

Ultima oră.

SEDINTA CAMERIL

Camera a continuat azi desbaterea proiectului despre competențele justițiare. În întreg timpul fixat pentru desbatere au vorbit tot numai oratorii din partidele opoziționiste. Opoziția s'a îngrijit de altcum, ca prin întreruperi și provocări de scene zgomotoase să scurteze timpul. Ședința s'a terminat la orele 6 seara.

MĂSURI PENTRU IMPIEDECAREA DEZERTĂRILOR.

După cum li se anunță din Petroșeni zărelor din Budapesta, în timpul din urmă au fugit în România foarte mulți feciori asentați. Luându-se măsuri întinse și riguroase pentru împiedecarea acestor dezertări jandarmii au arestat 9 feciori români din ținuturile Hațegului, chiar în momentul când aceștia voiau să treacă prin strămoșia Surducului în România. Toți nouă au fost duși la Petroșeni, unde sunt ținuți acum în închisoare. (Dăm cu toată rezerva această știre a zărelor maghiare. N. R.)

ECONOMIE.

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

	— 9 Iulie.
Grâu pe Octomvrie	12.83
Grâu pe Aprilie 1915	12.98
Secară pe Octomvrie	9.26
Porumb pe Iulie	7.26
Porumb pe August	7.36
Porumb pe Maiu 1915	7.16

POSTA REDACȚIEI.

V. Negreșteanu. Biletul de legitimație, pentru Văleni-de-Munte, a sosit. Cele patru abonamente, ce au plătit la „Pop. Rom.” pe un an întreg, se vor trimite lui Paul Șoncoid și lui Petru Tarța, plugari în Moftinul-mic. Din Negrești încă nu am primit adresele.

P. M. Articolul dlui Vlahuță despre Eminescu apăruse mai întâi în volumul „Dreptate”.

D. Augustin Stupariu, comerciant Blaj. Repetăm la acest loc, ceea ce v'am scris în particular, anume, că prin corespondența despre tricolorul din Blaj, apărută în nr. .... Dvoastră nu sunteți atins nici decât. Calificativul de „trădător” împodobește pe acea călă, care — după cum ne scrieți și dv. — a fugit din slujbă, lăsând o mulțime de încurcături pe urma ei.

Mai multora. Bilete pentru reducere pe C. F. R. pot primi cercetătorii cursurilor de vară dela Văleni-de-Munte, în redacția noastră.

Sibiu. Dăm azi declarațiile. În adevăr o „ciudățenie” nu merită atâta atenție.

POSTA ADMINISTRAȚIEI.

P. P. Stănescu, München. În cauza abonamentului dv. am scris reprezentantului n. din Tară, dsa va clarifica afacerea.

Mihai Bocșa, Chiroc. Am primit 7 cor. în abonament pe quart. III 1914.

Moise Mariș, Socodor. Am primit 14 cor. în abonament până la finea anului curent.

Redactor responsabil: Constantin Sava.

Noutăți literare și muzicale

De vânzare la: „Librăria Concordia” Arad, str. Deák-Ferenc nr. 20.

— Premiate de Academia Română: —

1. D. D. Pătrășcanu. *Timothelu Mucenicul*. Preț 2 cor. 2.—

2. E. Lovinescu. *C. Negruzzi, viața și opera lui*. Cor. 2.—

3. M. I. Chirișescu. *Răsaduri, nuvele*. Preț 2 cor. 2.—

Pentru porto să se adauge de fiecare carte 20 fil.

N. Rădulescu-Niger. *Viață sbuciumată, roman*. Preț 1.50.

N. Rădulescu-Niger. *De vorbă 'n sat*. În memoria lui Spiru Haret. Preț 50 fil.

Al. Cazaban. *Ce nu se poate spune*. Cor. 2.—

C. Sandu Aldea. *Pe mărgeanca*. Cor. 2.—

Bibl. Minervei nrul 155 E. de Amicis. *Vechiul Serdu*. Trad. de N. Pandelea. Preț 30 bani.

Dr. Valeriu Seni. *Critica unei lecții. Indrumări practice*. Retipărire din „Foia școlastică”. Se vinde în favorul fondului unei excursiuni școlare. 60 fil. + 10 fil. porto.

Ioan Al. de Lemeny. *Poezii*. Cu o prefață de G. Coșbuț. Preț 1.50.

Tudor D. Ștefanescu, profesor la Liceul Carol I. *Cucerirea Galiei de către Romani*. Memoriile lui C. Iulius Caesar și Aulus Hirtius. Trad. din limba latină. Preț 2.50.

„Convorbiri Literare” Nr. 1—2—3—4. Preț unu număr Cor. 1.75.

„Flacăra” nrul 33. Preț 20 fil.

N. Iorga. *Portul popular românesc*. Lecție ținută la Cursurile de vară. Cu mai multe ilustrațiuni. Cor. —75.

N. Iorga. *Să părăsim ortodoxia?* Cor. —60.

„ ” *Pagini despre Basarabia de astăzi*. Cor. 1.50.

N. Iorga. *Mănăstirea Hurezului*. Desvoltarea și viața ei. Cor. —75.

N. Iorga. *România, vecinii săi și chestiunea orientului*. Cor. 1.25.

N. Iorga. *Basarabia noastră*. Scrisă după 100 de ani dela răpirea ei de către Ruși. 2.—

N. Iorga. *Chestiunea Dunării* (Istorie a Europei răsăritene în legătură cu aceasta chestie.) Lecții ținute la Școala de Războiu. Cor. 5.—

N. Iorga. *Chestiunea Rinului*. Cor. 5.—

„ ” *O geneologie a Basarabilor* (Însemnări critice). Cor. —20.

Enescu Stăpeni. *Proverbe și maxime indiene*. Traducere în versuri cu note explicative culese din literatura indiană, precedată de o schiță asupra poporului indian și literaturii lui, cu o prefață de A. C. Cuza. Cor. 1.—

Gr. G. Petrov. *Poveste*, traducere din rușește. Preț 1 cor. —50.

G. Asachi. I. *Eliade Rădulescu*. C. Bălăcescu și A. Donic. *Fabule alese*. Cor. —40.

Pr. Seb. Păryulescu. *Biserica noastră națională în raport cu celelalte confesiuni*. —50.

C. Dăb. *Rolul bisericii în viața noastră națională*. Părerii exprimate în conferințele pastorale din Botoșani. Cor. —40.

G. Coatu-Cerna. *Momente vitejești*. Schițe din timpul războiului. Cor. —50.

Maria Maorodin. *Poezii (din hârtiile unei moarte)*. Cu o prefață de N. Iorga. Cor. —75.

D. N. Ciotori. *Calea Robilor*. Cor. 1.50.

Maurice Maeterlinck. *Ciclul morții*. (Interior. Oaspele nepoftit. Orbii). Trei drame traduse de A. T. Stamatiad. Cor. 1.25.

Legea nouă despre alegerea deputaților. Indrumări pentru poporul român. Cor. —50.

Noua lege pentru alegerea deputaților. În-vățătură și indemnuri pentru sătenii noștri. Cor. —20.

Dr. A. Sădean, profesor. *Date nouă despre Gheorghe Lazăr*. Cu o ilustrațiune. Cor. 1.—

Dr. A. Sădean, profesor. *Apostolatul primilor profesori ai preparandiei noastre*. Cor. —60.

Selma Lagerlöf. *Legendele lui Isus Hristos*. Trad. autorizată după original de D. N. Ciotori. Cor. 1.—

Stefan Bodiu, profesor. *„Plevna Internă”*. Cor. —40.

Pr. I. C. Beldie. *La cislă*. Cor. —30.

M. Lungianu. *Zile senine*. Preț 1.50.

N. Bălcescu. *Istoria Românilor sub Mihai Vodă Viteazul*. Preț 2 cor. 2.—

Lamartine. *Raphael*. Traducere. Bibl. Minervei nrul 151—152. Preț 60 fileri.

N. Iorga. *Istoria statelor balcanice în epoca modernă*. Lecții ținute la universitatea din București. Preț 3.50.

Vasile Goldis. *A nemzetiségi kérdésről*. Preț 1 cor. 1.—

Contribuțiuni istorice privitoare la trecutul Românilor de pe pământul crăiesc. Carte editată la inițiativa și sub îngrijirea dlor: Dr. I. Păscariu, I. Preda, Dr. L. Borcea, Dr. I. Lupas, Dr. I. Mateiu, și Dr. S. Dragomir. Preț 4 cor. 4.—

Vitejile lui Mihai Vodă documente publicate de Nerva Hodos. Preț 1 cor. 1.—

Dr. Sebastian Stanca. *Pocățiile*. Studiu pentru combaterea sectei pocățiilor. Preț 4 cor. 4.—

I. Ghetie. *Dicționar maghiar român*. Preț 10 cor. 10.—

I. Ghetie. *Dicționar român-maghiar*. Preț 6 cor. 6.—

I. Iorga. *Chestiunea Rinului*. (Istorie a Lapropel apusene în legătură cu această chestie). Lecții ținute la școala de războiu. Tipărite după notele stenografice ale dlui H. Stahl, pentru școlosul elevilor săi. Preț 5 cor. 5.—

Dr. Dionisie Moldovan, adv. în Sibiu. *Advocatul popular*. Indreptar pentru poporul român. Preț 2.50.

N. Poră. *Intre viață și moarte*. Nuvele. Preț 2 cor. 2.—

Alex. Ciura. *Folletoane*, (1907—1910). Preț 1.60.

Eugen Revent. *Cântecul neamului*. Poezii. Preț 2 cor. 2.—

B. Katargiu. *Discursuri parlamentare*. Preț 3 cor. 3.—

A. Herz. *Bunicul*. Comedie în 3 acte. Preț 2 cor. 2.—

Erdélyi (Aradi) Victor. *Catrina Doamna noastră*. Preț 5 cor. 5.—

Erdélyi (Aradi) Victor. *A 400 éves per*. Preț 30 fil.

Erdélyi (Aradi) Victor. *Lukács László emléke*. 50 fileri.

Erdélyi (Aradi) Victor. *Magyar kulturkép*. Preț 50 fil.

Erdélyi (Aradi) Victor. *A rutén skizmapör*. Cor. 1.50.

Să se adauge separat 10—20—30 fileri de fiecare carte, ori notă muzicală.

Cereți gratis și franco catalogul Librăriei „Concordia!”

Vând

5 bucăți de acții — emisiune din 1895 — dela institutul „Lu-ceafărul” din Verșeț.

A se adresa la administrația acestui ziar. (Co 2944)

De vânzare

50 acții ale institutului „Albina” cu câte 320 coroane.

Adresa se află la administrația ziarului. (Ba 2947)

Sanator-Therapia.

Se primesc

tuberculosici

pentru cură de altoire.

Budapest, VII., Városligetű fasor 11.
Telefon József 14-51. :: (E 2221)

„Matteine”

antrepriză pentru stărpirea ploșnițelor și a molilor,

Arad, str. Tabajdi Károly 1.

(Telefon: 10-45) Ma 2212
(Proprietar: Fischer)

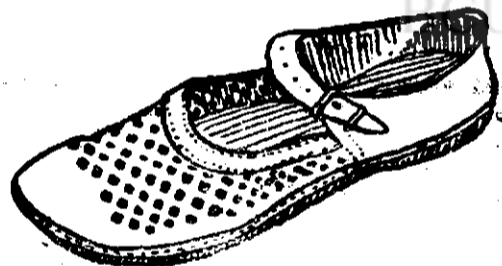
Execută pe lângă un preț anual moderat asigurări de palate, oteluri, institute, locuințe mai mari, împotriva paraziților. — Execută nimicirea definitivă a ploșnițelor și a larvelor acestora pe lângă garanță de un an.

III. Rózsa Gyula

„UNIO”, fabrică mecanică de ghete, sandale și pantofi

Budapest, VII. ker., Dohány-n. 16-18.

TELEFON: 93-75

Prețurile sandalelor, per duzină:

Nr. 20-25	cor. 32-	(Ro 2102)
" 26-28	" 42-	
" 29-34	" 52-	
" 35-41	" 62-	
" 42-45	" 72-	

Cantitatea de producție zilnică 450 perechi.

Balsamul farmacistului A. THIERRY

e veritabil numai dacă are marea de scutire călugărească. Are efect excelent la boala organelor de respirație, tuse, îmbolșovare, răgușală, catar de gât, boala de plămâni, lipsă de apetit, mistuire neregulată, boala hoterice, influență, cărcei în stomac, etc. etc.

12 sticle mici, sau 6 sticle mari, sau 1 sticlă mare pentru călătorie 6 cor. 60 fl.

Alifia Centifolia
a farmacistului

A. THIERRY

are efect excelent contra oricăror răni învechite din cancer, inflamații, sprinderi, carbunculus, pentru îndepărtarea obiectelor străine, face de prios operațiunile dureroase, împiedică înveninarea sângelui. 2 begle 3 cor. 60 fl. trimițându-se banii înainte sau cu ramburs. — De vânzare în Budapesta la farmacia TOROK I. precum și în cele mai de seamă farmacii din țară.

În cantități mari în drogeriile: Thal-mayer & Seltz, urmașii lui Koch-melzer, Radanovits Testv. Unde nu se găsește să se ceară direct de la proprietarul: Ke 2030

A. THIERRY, farmacie la „Ingerul păzitor” Pregrada (lângă Rohitsch).

La comenzi mai mari se acordă rabat considerabil!

S'a finit cu viața!

Pentru... nou... remediu am Flama e C. atara in... tunc de sistem nou care opoară cu siguranță pe cei care de nesuferit și uricioși dusmani a. țenei de casă. care sunt insectele de bucatărie.

„DEGANIN”... este și o economie de câmp că nimicește păgubitoarele insecte și furnici. „DEGANIN” e pentru fiecare grădinar un așa art. c. u indispensabil ce salvează plantele și cu deosebire rozele le eliberează de stricicioșii paraziți (păduchi de rose).

„DEGANIN” nu-i lertat să lipsească din nici o Cofetărie, Covrigărie, Magazin... pentru că prin aceasta ajunge fiecare proprietar la curățenia dorită.

1 kg. „DEGANIN” și 4 kg. Călea se trimite francat. — Expediții de „DEGANIN” de la 5 kg. la... exp.

Modul de folosire gratis. — Se caută Agentii.

— 1 kgr. numai 2 cor. —

1 kgr. Călea fină și aleasă numai 3 Cor. 80 flori.
1 kgr. Călea fină mărgele numai 3 Cor. 20 flori.
1 kgr. Călea Cuba cea mai fină 3 Cor. 60 flori.
Prețurile gratis!

F. A. DEGAN. — Flama.

SCRISORI DE RECUNOȘTIȚĂ

Nr. 14516/1913. Spectabilă Firmă
F. A. Degan Flama.

Vre-o câteva despărțăminte, dar cu deosebire culina Institutului nostru era de un timp încoace de dreptul infectat de șvabi, spre a căror stărpire n'a folosit nici unul din pravurile comune. Din întâmplare un amic al nostru ni-a amintit de invențiunea D.-V. cu care de asemenea am făcut probă și spre marea noastră surprindere praful D-tale ne-a curățit toate localurile și ne-a scăpat de uricioșii gândaci. În toată conștiința putem recomanda ori cui productul Dv., ca remediu excelent în toată privința și de un rezultat sigur.

Directiunea Spitalului Civil—Flama
Dr. Schick, director.

Rog a-mi trimite 6 pachete „Deganin”. Am făcut experiența celor ce mi-ati mai furnizat și rezultatul satisfăcător este spre lauda produsului D-v.

Alexandru Constantinescu
Ministrul Agriculturii și Domeniilor. București.

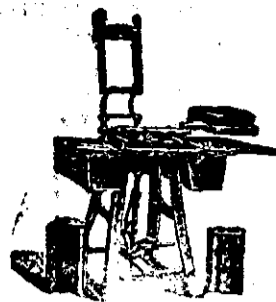
Am folosit praful „Deganin” ordinați la D-ta în apartamentele unei case de ale mele de închiriat și cu bun succes... I-am folosit și la stărpirea păduchilor de rose. — ba chiar și la insectele produse de mucezeală... și presté tot locul a folosit

Debrecent Lajos
Cavaler al Ordinului Francisc Iosif, fabricant de cârnați și salamă în Debrecent.

Vă rog mai trimiteți-mi 5 kgr. de praful „Deganin”, am fost tare satisfăcut cu expediția precedentă. Praful lucră cu efect.

Berthold Frensz și fiul, cofetărie și Călea Sibiu.

VALORIZARE DE NISIP!

Cine are nisip mult să ceară în interesul propriu următoarele cataloage și prospecte:

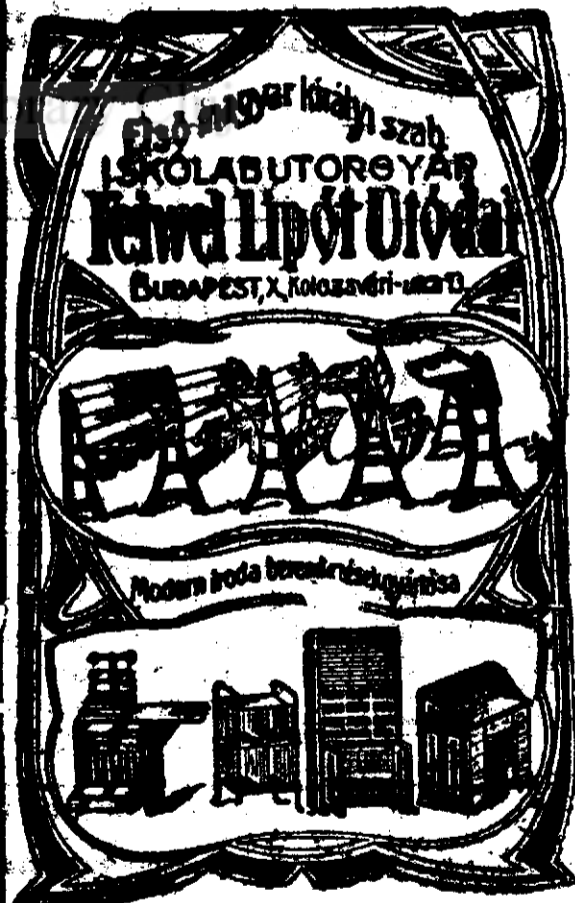

Sa 905-30

- F. 3. Forme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton.
  - F. A. Fabricarea țiglei de beton orânduită la lucru de mână.
  - Cs. G. 4. Fabricarea țiglei de ciment pentru lucru de mână
  - B. B. 1. Fabricarea blocurilor de beton.
  - C. S. 1. Fabricarea tabelelor mozaic și ciment.
- Se ceară totodată examinarea gratuită a nisipului mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze măștile noastre de valorizarea nisipului.
- Fabrică de mașini pentru industria de nisip.

SZÁNTÓ és BECK Ingeri
BUDAPEST, VII., Viola-utca 7.

Prima fabrică de bănci de școală brev. reg. ung.

Liferează

cele mai moderne și mai bune bănci de școală

brevetate sistem „Felwei”, „Zahn” și „Reilig”, mobilier pentru școli aparate de gimnastică, mobilier modern pentru biserici, bănci pentru biserică și mobilier pentru grădinițe de copii.

Fe 1288

Prețurile gratis.

Fabricarea aranjamentelor de birouri moderne.

BRADOVKA GYULA

văpsitorie de haine, curăţitorie chimică
şi fabrică de spălat în aburi.

:: KASSA. ::

Se curăţă sau se văpseşte cât se poate de frumos, haine de lână, blănuri, haine de dame, bluse, toalete de bal.

Jachete de piele decolorate, se văpseşte într-o culoare închisă trunică.

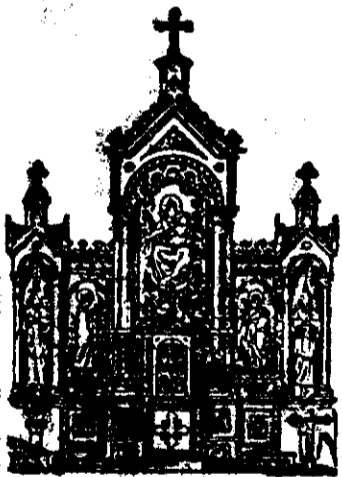
Gulerile şi manşetele, se curăţă şi se fac albe ca zăpada fără chior.

În cazuri de doliu, se văpseşte imediat hainele în negru.

Firma pune mare preţ pe expedierea cât se poate de repede şi punctual pe poştă şi în provincie.

Odăjdi bisericesti, broderiile se curăţă frumos şi cu multă încredere. În 1913

În mai multe rânduri decorat. — Fondat în anul 1884

Heckenast János

construcţiune de altare, sculptor şi arhitect. Reşedinţa în Szombathely.

Pregăteşte: iconostase, altare, amvoane, cipe, statui sfinte şi întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice şi pe lângă preţuri convenabile. Se recomandă la renovarea altarelor vechi. — Planuri şi cataloage trimis gratuit precum şi primirea muncii se face pe speşele sale proprii. În 1913

Preţuri moderate. — Condiţiuni favorabile de plată.

NUMAI ÎN SALONUL DE MODĂ

GEORGE RUMMEL

SIBIU, Honterușgasse n. 5

se execută costumele cele mai bune şi strălucite englezeşti, precum şi alte haine. Puse în dispoziţia stimatei dame cele mai noi şi clasice jurnale. Ori-ce comandă se execută în 8—10 zile. — La damele din provincie sau probe în 6 oare de două ori. Haine de doliu se execută în 12 ore. (Ru 964)

Convingerea şi siguranţa cea mai bună. La comanda mare mă prezint oriunde pe speşele proprii.

PRIMA TURNĂTORIE DE CLOPOTE.

TELEFON 77—51.

Juristics Márton

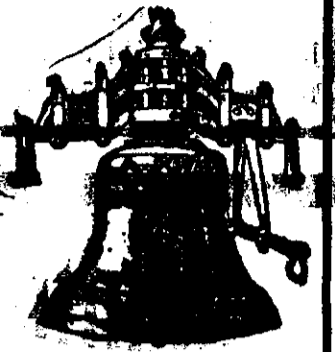
BUDAPESTA, Rózsa-u. 51 — 53.

Execută orice lucrare în această branşă; expedează clopote excelente cu tonuri curate şi pline, reţornă clopote vechi, remontează clopote vechi pe coroane învârtitoare din fer vărsat din Pozdech, eventual pe coroană învârtitoare din fer făurit. Schimbă limbii învechite etc. Execută statui drepte şi orizontale din fer de clopote, cu păşari moderate. — Ca prospecte servesc cu plăcere

Mai departe execut tot felul de aranjament complete pentru atelier de lăcătuşerie şi făuririe.

motor de clopote
şi fabricant de
statui pentru
clopote

HEGYI JÁNOS, lăcătuş

măstru lăcătuş. Atelier de maşini şi depozit de maşini agricole.

Telefon: 67.

AIUD—NAGYENYED, Strada Tövisi-utca (Casa proprie).

Oferă totfelul de maşini agricole, pluguri de oţel invenţie proprie, tăietoare de sfeclă şi secică, despoatoare de porumb, rănişte de orz, maşini excelente pentru cusut, pentru casă şi industrie. Apoi totfelul de lucrări în această branşă pentru zidiri şi lăcătuşerie cu preţurile cele mai ieftine. Pentru calitatea şi perfectă lucrare a maşinilor cumpărate dela mine dau cea mai mare garanţie. (He 1527) Preţuri gratis.

Dufek Kálmán,

atelier de colorat şi fabrică de curăţire pe cale chimică

Cluj (Kolozsvar), str. Hegedus Sandor nr. 5.

Recomandă colorarea şi curăţirea pe cale chimică a hainelor de dame şi bărbaţi, perdelelor, lucrurilor brodate şi de mână etc. În bucate gata sau desfăcute deolaltă, pe lângă o executare conştiinţioasă şi recunoscută de solidă. Am introdus: desinfectarea şi curăţirea penelor, la cerz de urgenţă în timp de 12 ore. — Comandele cu poştă conştiinţioasă şi punctual. — Hainele de doliu se execută cât se poate de repede.

Du 1345

FRANZ SEEMANN

comerciar, prăvălie de orologio

Sibiu-Nagyszeben, str. Tarasul (Bagnasse) 26.

Oferă un public din localitate şi provincie prăvălia sa de

ceasuri şi bijuterii,

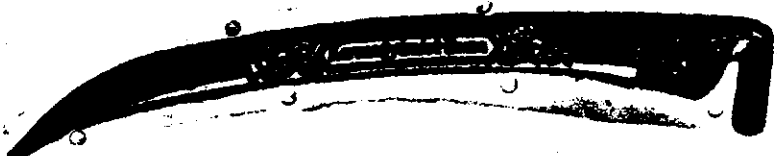
unde pentru cele mai ieftine preţuri se pot procura ceasuri de buzunar, de pârte şi sculitoare precum şi totfelul de bijuterii şi inele de logodnă.

Reparaturile se execută cu specialitate.

Pentru ceasurile cumpărate şi reparate la mine ofer garanţie. (Se 1588)

Să ne credeți că este în interesul D-Voastră dacă comandați coasă „Koronagyémánt”

CU COASA „KORONAGYÉMÁNT”

bătută odată se poate cosi ziua întreagă de oarece e făcută din oțel-diamant, coase rele și moi nu se găesc între ele. Pentru trănicia fiecei bucăți garantăm.

75 80 85 90 95 100 110 cm.

Prețuri: 1 bucăți 1:80 1:90 2.— 2:20 2:40 2:50 2:60 cor.

La comanda de 10 bucăți 1 se dă rabat. Comandele se pot face prin trimiterea banilor înainte sau pe lângă rambursă la

LENGVEL TESTVÉREK magazin de coase „Koronagyémánt”

KAPOSVÁR, Fő-utca 22. R.

H. TH. BONNET,

stabiliment industrial de măsurie de lucrări p. clădiri și de mobile, cu putere motorică

BISTRITA (Besztercze), Felsőkülváros, Fő-ut 25.

clădiri și mobile, și anume:

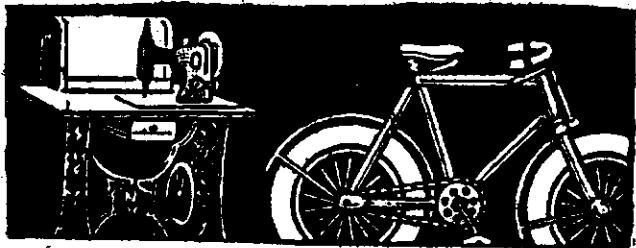
Execută în mod ineccepțional totfelul de lucrări pentru lucrări pentru clădiri, mobilier pentru prăvălii, cafenea, școli și pentru biserici, apoi aranjamente complete pentru dormitoare, prânzitoare și pentru bucătării, cu prețuri foarte ieftine.

Proiecte și prospecte gratis.

Intreprindere „VATT” mecanică și electrică a lui

LEITNER, Cluj, (Kolozsvár).

Birou și magazin: Széchenyi-tér 41. (Palatul Széki).
Stabiliment: Malom-utca 8.

Va 2071

Reparări de automobile și gumă pentru automobile, mare atelier reparator de mașini de cusut, biciclete, mașini de scris, gramofone; prețuri ieftine, execuție solidă. — La comenzile din provincie nu se socotește pachetarea.

Cine se referă la acest ziar primește 10% rabat.

INSTIINȚARE.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public din Deva și provincă, că am deschis un

salon de croitorie p. bărbați

conform cerințelor celor mai moderne. Dat fiind faptul, că am terminat cursul de specialitate a industriei croitoriei la tehnologia din Budapesta, sunt în plăcută situație să pot executa cele mai gingașe și mai elegante haine, pardesiuri etc.

Legăturile pe care le am cu cele mai de seamă fabrici din patrie și străinătate, îmi dau posibilitatea să pot executa haine elegante de primăvară de la 50 cor. în sus. (Ko 1959)

Rugând binevoitorul sprijin al on. public sunt cu distinsă stimă:

Kolozsvári Árpád, croitor p. bărbați, instructor diplomat în croitorie.

Incze József

magazin de cuptoare **Dés (Dej)**, sta. Bányász utul 21.

Nr. telefonului 100.

Nr. telefonului 100.

Mare magazin permanent de cuptoare moderne și multicolore, din material excelent, cămășuri și vetre de fier, specialități de garnituri de încălzitoare rapide cu economie de 40%. Tot aei mare magazin de plăci pentru pâ-

reși și pentru vane. Execută totfelul de lucrări în branșa cupătorăritului și anume: clădirea, repararea și curățirea cuptoarelor vechi atât în loc cât și în provincie, pe lângă prețuri moderate.

I 2082

La dorință servesc cu mustre.

IN ATENȚIUNEA DOAMNELOR!

Pielea frumoasă a feței e condiția principală a frumuseții. Fiecare damă nutrește această dorință ferbinte, dar, regret, luându-se ele după reclamele alarmante, rămâne numai cu dorința. — Cea mai bună dovadă despre bunătatea unui articol este faptul că este el de răspândit. — Bunătatea nefintrecută a preparatelor dr.-lui **Sihulsky** o dovedește, afară de numeroasele scrisori de recunoștință, faptul că anual expediem în toate părțile țării și în Europa, dar și în Asia și America avem numeroși mușterii, cari comandă deodată sute de pachete, pentruca să facă economie cu cheltuielile de expediare.

Preparatul renumitului dr. Sihulsky nu conține materii vătămătoare; întrebuințarea acestui aparat îndepărtează

pistruiele, petele, sgrăbuntala, lucirea feței și roșata feței.

Preparatele dr.-lui Sihulsky, și anume: alife pentru față, cremă de mătase, săpun, pudră de mătase, apă pentru față, sunt pentru întrebuințare de noapte și ziua.

!!! Feriți-vă de imitații. Preparatele adevărate sunt numai cele prevăzute, pe tegle și pe împachetarea externă, cu fotografia și iscălitura dr.-lui Sihulsky!!!

Alife pentru față de dr. Sihulsky	cor.	1.40 fl.
Săpun " " " "	"	—70 "
Apă " " " "	"	1.40 "
Cremă de mătase " " "	"	1.20 "
Pudră " " " " (în orice culoare)	"	1.20 "

Cosmeticul lui Puky pentru mâni, deși e preparat nou, se bucură unicul preparat, care chiar și mânilor celor mai neglijate le dă culoare albă ca zăpada și redă pielei o finețe ca de catifea. Modul de întrebuințare se dă la fiecare sticlă. Prețuri 70 fl.

Pentru îngrijirea **spiritul pentru păr „Capillor”** care împiedică căderea părului oferim, redă părului cărnat culoarea originală. — Modul de întrebuințare se dă la fiecare sticlă! Prețuri 1 cor. 20 fl.

„Regenerator pentru păr” redă părului cărnat culoarea originală Prețuri 2 cor.

Comenzile peste 10 cor. se expediază franco.

Preparatele mai sunt de vânzare la:

Farmacia MEZEI și ALEXANDER în Kassa.

Sorteți adresa corectă. — Comenzile se expediază imediat. Me 1286 Discreția e asigurată.

Franz Nöhmeyer, gravor

BRAȘOV (Kronstadt), Michael Weiss-gasse 6.

Execută:

totfelul de gravuri și anume: gravuri pe instrumente, gravuri în ceasuri, sigle etc.

Specialități

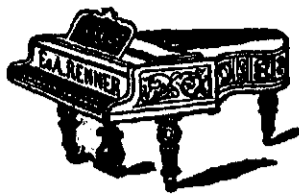
de monograme tăiate pe casete, albururi, gene și bastoane.

Stampile de cauciuc totfelul de firme de metal și email, se execută cu prețuri moderate. (No 2070)

PRIMA ȘI CEA MAI VECHIE CASĂ
DE CLAVIRE ESTE A LUI

FRANZ ȘI ALBERT RENNER

TIMIȘOARA-JOSEFIN
strada HUNYADI nr-ul 12.

MARE ASORTIMENT DE
PIANE, PIANINE ȘI HARMONI
: CALITATEA CEA MAI BUNĂ.

Prețuri ieftine.

Prețuri ieftine

Frisch Károly

Temesvár-Józsefváros, Hunyadi-ut 64.

Măstru de Impletituri de sârmă și de site.

Execută îngrădiri de poieni, pareuri și cruci mormântale, impletituri pentru site pentru nisip și pietriș, apărătoare de schintei pentru hornuri de locomobile cu aburi, etc.

Magazin de site, sârme fine, contrapulte, pentru economie și pentru casă, — cu prețuri foarte ieftine.

(Fi 2104)

Ceasornice,
Bijuterii,

Gramofoane, Plăci.

Chiar și pentru
plătiri în rate.

Roagă să ni se
trimită
oferte!

Ceasornice „Strapa”, dela 5 cor. în sus, înala-litere de fileră. Lunar nou recepții de plăci. Mare magazin de articli pentru sport și lampe electrice pentru buzunari! Pentru ceasornicele și gramofoanele noi se dă garanție de 10 ani, iar pentru reparație o garanție de 5 ani. Atelier de reparare pentru ceasornice, bijuterii, gramofoane. Schimb de aur și argint adrobite. Tóth József, Cronometru și orologier artistic, Szeged (Szeged) Dugonics-tér Nr. 11. Numeroase scrisori de recunoștință. Prețurile ilustrate gratis. Permanent nou-tăți de plăci românești.

Prețuri
ieftine!

(Ba 2207)

Garanță
pe 10 ani

Mașină familiară de cusut Cor. 75
Mașină de cusut cu luntre rotundă . . . Cor. 130
Mașină bobbin central. . Cor. 140

Pentru plăți în rate
cu 12% mai scump.

Bielele, gramofoane, părți separate la acestea. — Pețuri de fabrică, cu garanță. — Numai articli de primul rang.

BAUMGARTEN GÉZA, Marosvásárhely.

Aparate frigorifere sistem

Schlütter și Gesell,

aparate pentru fabricare gheței, prin dioxid de sulfur fără apă. Răcirea laptelui cu foarte puțină consumare de apă, aranjament de camere frigorifere.

STEMMER A. JÓZSEF

Sc 1786

specialist

NAGYVÁRAD, Rákoczi-ut 35 sz.

Dulapuri de gheață

patentate sistem HENNEFELD,

Budapesta, Gr. Zichy Jenő-u. 5. lângă Váci-körut.

He 1931

Dulapurile de până acum sunt cu slăvină și sunt obduse cu tinichea de ținc, se ruginesc, oxidează, se murdăresc, totdeauna sunt expuse să fie reparate, câtă vreme la dulapurile de gheață a lui HENNEFELD acest lucru e exclus, deoarece acestea sunt învăluite cu placă artificială de piatră. Sub rezervoriul de gheață se află REZERVORIUL DE APĂ p. apa ce provine din topirea gheții, gheața rămâne uscată, ceea ce dă o economisire de gheață de 60%.

APARATE P. MĂSURAREA BEREL. Prețurent gratis. FUND. IN 1885.

Intreprindere europeană.

Numai 4 zile.

Pentru prima oară în Europa.

Numeroși cai, cămile, urși și elefanți!

Trupa ciroului american a lui Könyöt Brothers, e compusă din cei mai de seamă membri ai ciroului

BARNUM ȘI BAILEY.

Numai 4 zile. Cel mai frumos și mai mare circ în Europa. Aduc la cunoștința on. public din Arad și provincie, că în 14 Iulie n. voui sosi cu întreaga trupa la Arad cu un tren special venind din România și în 14 Iulie seara la orele 8 voui organiza o mare reprezentație de gală în piața Béla. Reprezentații voui organiza în 4 zile, și anume: Marți în 14 Iulie, Mercuri în 15 Iulie, Joi în 16 Iulie și Vineri în 17 Iulie, cari vor întrece orice reprezentații similare. După amiază mare retragere de gală pe strada principală a orașului.

Producțiunile ciroului meu nu s'au mai văzut în nici un circ până acum.

Bilete se vând înainte în ziua sosirii dimineața dela orele 10 la vagonul I. Amănunte se vor găsi pe afișerie. Zilnic reprezentații dela orele 10 a. m. — Prețul de intrare 20 fileri.

Spectacol special, ce se poate vedea în ziua întreagă dela șatra de lângă circ; prețul de intrare 20 fileri.

(Ko 2242)

Pentru prima oară în Europa.

Numai 4 zile.

Intreprindere europeană.